БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 157 (11143) | 1966 оной июлиин 3, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРЭЭ

Мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб республикамнай үлүүлэн дүүргэбэ. Мяхан —133 процент, һүн —106 процент, үндэгэн —120 процент дүүргэгдэжэ, продукци түсэбһөө гадуур гүрэндэ тушаагдаа. Мүн ноохоной түсэб 22 процентээр үлүүлэгдэ.

Хүдөө ажахымнай ажалшадай шэнэ илалта бултыемнай баясуулна. Сэлэнгын, Хоримн, Бэшүүрэй аймагуудай ажахынууд түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэжэ шалгараа.

Ноохо хайшалалга дээрэһээ

ХУРДАН ХАЙШЫН ЭЗЭД ХЭД БЭ

ААЯМА халуун. Теэд эндэ, хонидой үргэн ута байра соо һэрюун һалхин һэбшээлхэдэл гэнэ. Сонхонуудынь сэлеэтэй аад лэ, агаар байра соогуур мүрэнэй урасхалдал урдана хэбэртэй. Ажаллахада зохид һайн.

— Долгор, Долгор,—гэжэ залуухан басаган хажуудахи хани басагандаа хандана. — Хамһалдыш, ямаршье шэрхи ноохотой хонин тудалдаа гээшэб!

Долгор Даримынгаа хажууда гүйжэ ерэнэ:

— Яаhан тиимэ ноохон байха һэм. Иигээд хайша бариха юм аал?!

Дарима гайхангяар Долгоройнгоо урдаhаа харана:

— Хайша яагаадшье барихада адли бэшэ юм гү?..

Тиигэжэ хөөрэлдэхэ зуураа тэдэ хонёо хайшалжа дүүргэнэд. Хани басагадай хөөрэлдөөе дуулажа байhан аад лэ, хажуудань ошоноб.

— Долгор гээшэб. Загастайн дунда һургуулиин наймадахи классай һурагшаб.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи бригадын Нимбу Цыбикжанович Цындуевай отарада ноохо хайшалалгын энэ халуун үедэ Загастайн дунда һургуулиин һурагшад туһа хүргэхөөр ерэнхэй. Тэдэнэр хара хүдэлмэриһөө айнагүй, эхэ эсэгэнэрынь өөһэдөө малшад ха юм. Һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ түрэлхидтөө хамһалсаха, туһа хүргэхөөр шиидэһэн байгаа. Иигэжэ Арбузово гэжэ нэрэтэй һууринда хүхюутэй шуугатай ухибүүд: Долгор Ринчинова, Дарима Шагдарова, Зоригто Дашиев, Роза Найданова, Дулма Будаева болон бусад ерэһэн байгаа. Тэдэнэр аха нүхэдэйнгөө туһаламжаар хони хайшалалгын бэлэн бэшэхэн дүршэлдэ түргэн дадажа, июниин 25-hаа эхилээд 530 гаран хони хайшалаа. Эдэ мүрнүүдые бэшэжэ һуухадамни, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой конторһоо Арбузово һууриндахи хонидой отарын хуушанай хонишон Нимбу Цыбикжанович Цындуев телефоноор хонходобо.

Цындуев: Июниин 30-да бүхы хонидоо хайшалжа дүүргэбэбди.

Корреспондент: Һайн даа. Һурагшад һайнаар хүдэлмэрилөө гү?

Цындуев: Һайн даа, һайн. Иигэжэ ажал хэжэ һурахадаа бэрхэл гээшэ. Тэдэнииешни хони хайшалха гэжэ огто һанаагүйб.

Корреспондент: Танай түрэлхидэй, һургуулиин багшанарай оролдолго ааб даа.

— Хонин бүриһөө дунда зэргээр гурбан килограмм ноохон хайшалагдана, муу бэшэ ааб даа,—гэжэ ноохо хайшалха агрегадые даагша Абида Жамцаранов хөөрэнэ. — Эдир хонишоднай муу бэшээр мүнөөнэй механизмые ашаглана...

— Муу бэшэ даа,—гэжэ электро-хайшануудые хурсадан бүлюудэгшэ Борис Дамбиев нэмэнэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хони хайшалалгын хаһа түлэг дундаа. Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы хонид хайшалагдажа дүүрэхээр.

К. ИЛЬИН,
манай тусхай корр.

«Дальстальконструкция» трестын монтажнигууд Павел Беломестных, Петр Яковлев, Владимир Саяпин (бригадир), Николай Гроздов гэгшэд Сэлэнгын участок дээрэ монтажна хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байна. Эдэнэр табан жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатайгаар угтажа, үдэрэйнгөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТАШКЕНТЫНХИДТЭ ЭЛЬГЭЭБЭ

Газарай хүдэлһэнһөө хохидолдо ороһон Ташкент городто хюрөөдэмэл модо эльгээхэ даабари Байгалай модоной баазын коллектив абаһан юм.

Тэдэнэр 3000 кубометр хюрөөдэмэл материал бэлэдхэхэ даабаряа эршэмтэйгээр дүүргэжэ эхилээ. Хюрөөдэлгын цехэйхид Ташкентдэ ганса эрхим шанартай продукци эльгээхэ гэжэ шиидээд, хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байнхай. Тэдэнэй бэлэдхэһэн продукци һайн сэгнэлтэдэ хүртэнэ.

Иван Константинович Ивачевой даалаг ашаа тээгшэдэй бригада Ташкент хото эльгээгдэхэ продукци заахашье һаатуулангүй ашажа ябуулна.

Мүнөө 2800 кубометр модон Узбекистанай нийслэл хото эльгээгдээд байна.

В. СЕКЕРИН.

БАЯРТАЙ, ТҮРЭЛ ҺУРГУУЛИ!

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Июниин 28-най тунгалаг дулаан үдэшэ Хоримн дунда һургуулиин зал соо хоёр зуугаад гаран хүн зон баглаа сэсэгүүд соо дарья табин хүхилдэнэ.

Энэ үдэшэ арбадахи, арбан нэгэдэхи классай зуугаад гаран хүбүүд, басагад түрэл һургуулитаяа хахасажа, ажабайдалай үргэн замда гарахаяа бэеэ зэһэнхэйнүүд. Тэдэнэй гэртэхин, түрэлхидынь мүн лэ үхи хүүгэдээрээ омогорхон, аттестадаа абахыень тэсэжэ ядан хүлеэнэд.

Һургуулиин директор нүхэр Афанасьев баяр ёһололой тобшохон элидхэл хэбэ. Һүүлээрнь һургуулиин директор 94 хүбүүд, басагадта алтан гаршагтай аттестадуудые барюулба.

Үнэхөөрөөл энэ һургуулида алтан, мүнгэн медальнууд япала олоор яларaa. Лидия Нимаева, Тамара Цыдыпова болон Дарима Мункуева гэгшэд алтан медальнуудтайгаар һургууляа дүүргэбэ. Ираида Агбанова Александр Батоев хоёр арайл алтан медальда хүртэбэгүй, мүнөө абаһан мүнгэн медальнуудаа саашадаа алтална ааб даа. Эдэ дүүргэгшэдэй дүшэн хүниинь ото «дүрбэ» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр дүүргэжэ гараба.

Түрэлхидэй зүгһөө Ш. Максаров болон Г. Гомбоев гэгшэд һургуулиин багшанарта халуун зүрхэнһөө баярые хүргөөд, коммунизм байгуулхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гамнангүй, бэлиг шадабаряа үгэжэ ябахыень үри бэеэрээ хүсэбэ.

Һүүлээрнь БурАССР-эй габьяата багша И. Дадуев болоод А. Борисов гэгшэд үргэн харгын аян замда гарагшадтаа амжалта илалта түйлахыень юрөөгөө.

Хоримн эдэ хүбүүд, басагадай зариманиинь эрдэмээ үргэлжэлүүлхэ юм. Харин олонхинь түрэл нютагайнгаа хүдөө ажахыда хүдэлхэ байна.

Энэ үдэшэ үглөөнэй наранай туяагай сасартар хүхюун дорюун хатар дуун таһараагүй.

Хүбүүд, басагадтаа харгы замтнай хододоо арюун, амжалтатай байг лэ гэжэ хэлээд үдэшэе.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
КПСС-эй Хоримн райкомой инструктор.

РЕПОРТАЖ

ХОНОГ СОО—ХЭДЭН ЗУУ

Наран гам хайрагүйгөөр шарана. Халашаһан агаарта хамаг юумэн загсашаһан мэтэ, тойроод абяа шэмээгүй. Хонид хүндөөр уухилалдан, халуунһаа хорохые оролдожо, үхэрэй ута далай һүүдэртэ обоорно.

Дал соо аятай һэрюун. Шиигтэйшэг агаараар анхилна. Тиибэшье электро-хайшануудай таһалгаряагүй жэгдэхэн таршаганаан сүлөөгүй ажалай ами оруулна. Эндэ хайшашадаар бултадаа эхэнэр зон хүдэлнэ. Тэдэнэй хүдэлсэнь ехэ яаралгүй, удаан шэнги, Түрүүшын лэ харасада иигэжэ һанамаар. Гарнуудайнь уянаар хайшануудаа залажа, торголиг ноохо эбхэрүүлхые харахада, тэдэнэй сүлөөгүй, нэгэ жэгдэ хүдэлжэ байһые ойлгохоор.

Совхозой хонин ажалые коммунист Балдан Намсараевич Сыренов эрхилдэг юм. Мүнөө тэрэнэй даaһан ажалай харюусалгатай үе саг. Хонишодойнь эгээл үнэтэ зөөриеэ суглуулха үе оробо бшуу. Тиимэһээ эндэхи бүхы юумэн тэрээндэ хамаатай.

— Долгор, болюулалши хайшаяа. Ятараа тэрэшни таршагананаб, хутагань мохоо болоноо ха,—гэжэ тэрэ наһатайшаг эхэнэртэ хандана.

Балдан Намсараевич хайшаяа хэдыхэн саг соо заһабарилһанай удаа:

—Иигээд хайшаа барилши даа. Харана гүш, ямар хүнгэхэнөөр ябанаб, ноохошье гутаахагүй, үлөөхэшьегүй,—гээд ондоо хайшашан тээшэ шэглэнэ.

Энэ хүнтэй Дүүгаралсахада, Саянанай совхозой хонин һүрэгэй хахадынь эндэ, гурбадахи отделенидэ, харууһалагдадаг байһые мэдэбэбди.

— Мүнөө үедэ хоёр мянга гурбан зуугаад хони, мянгаад хурьга хайшалаад байнабди,—гэжэ бригадир хөөрэнэ. —Үлэһэн зуугаад толгойнь үдэшэ болотор хайшалагдажа дууһаха бэзэ.

Энэ отделениин хонишод ноохоной хайшалалга июниин 16-да эхилээ. Июниин 24-дэ бидэнэй эндэ ябахадамнай энэ ажал дууһажа байгаа һэн. Хонидойнь ноохоной гараса һайн. Хайшалалгыньшье шанар муу бэшэ.

Нэгэ хонинһоо 2,25 килограмм, эрэ, эмэ түлгэнүүдһээ 1,5 килограмм ноохо энэ жэлдэ хайшалхаар совхозой дирекци түсэблэһэн байгаа. Бүхы хонидойнгоо толгой бүриһөө дунда зэргээр 2 килограмм ноохо хайшалжа, гурбадахи отделениин хонишод энэ түсэбыень үлүүлээ.

— Өөһэдынгөө хонидые хайшалжа дүүргэнтэбэ гээшэбди,—гэжэ Сыренов хэлэнэ.—Теэд хүршэ Загтайн хонишодто туһалха хэрэгтэй.

Пунктда хүдэлһэн хүнүүдээрээ бригадир омогорхон, тэдэнэй ажалша бэрхыень магтана:

—Хайшалалгын агрегадые дааһан Виктор Холхоев ехэл бэрхэ хүн гээшэ. Оньһото техникэдэ дүршэлтэй. Бүхы хайшануудынай тэрэнэй оролдолгоор ямаршье һаад, эбдэрэлгүй хүдэлөө. Афхат Асадулин саг дарыдань хайшануудые хурсадаад, һэлгэхэ хутагануудыень олоор бэлэн байлгадаг. Энэ хүн манда ехэхэн туһа хүргөө гээшэ.

Энэ үедэ хоёр эхэнэр шэгнүүр дээрэ обоо ехэ ноохо асаржа табиба. Тоо бүридхэгшэ Сыбык Матуева мүн лэ сүлөөгүй: Ноохон хойно хойноһоо асарагдана. Ноохон шэгнэгдэжэ, хэды шэнээн болоһониинь хайшашадта мэдээсэгдэнэ. Бэрхэ хайшашадай хэд байһыень тоо бүридхэгшэһөө асуубабди.

—Олон юм даа, бултыень тоолохо болоо һаа,—гэжэ тэрэ харюусана. — Мария Таханова, Хама-Сырен Гыргенова, Сыпыл Ламинова, Вера Сыренова, Долгор Ускеева, Светлана Намсараева гэгшэд үдэрэй 40—50 хони хайшална. Ноохонойнь шанаршье һайн.

Шалгалтын комиссиин гэшүүд хайшашадай ажал ямараар сэгнэдэг тухайдань һонирхобобди.

— Һайн,— гэжэ тэдэнэр богонихоноор харюусанад.

Һайн байгаагүйдөө аргагүй бшуу. Ноохон манай баялигнай гээшэл.

Саянанай совхозой гурбадахи отделениин хонишод ноохо тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Гаргаһан ехэ оролдолгонь ашаг олзоор харюулагдажа, хонишодой сэдьхэл баясуулан, шэнэ зорилгодо уряална.

Л. БОРХОНОВ.

Түнхэнэй аймаг.

АРМИ БОЛОН АРАДАЙ ХҮСЭН ТҮГЭС НЭГЭДЭЛ

Парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй сэрэгэй академинуудые дүүргэгшэдэй уулзалга Кремль соо болобо

Сэрэгэй академинуудтэ һуралсалай жэл дүүрэбэ. Манай Эхэ орондо, Коммунис парти болон Советскэ правительствада хизаарлашагүй үнэн сэхэ, Эхэ оронойнгоо, арадайнгаа үмэнэхи нангин уялгые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхээр хододоо бэлэн командирнуудай, политхүдэлмэрилэгшэдэй, сэрэгэй инженернүүд болон бусад эрхим мэргэжэлтэдэй гайхамшагта шэнэ отряд ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ нэмэжэ ороһонь. Оролдосотой шанга һуралсалай жэлнүүд үнгэрөө. Мэнэ һаяхан сэрэгэй дээдэ һургуулинуудай һурагшад байһан хүнүүдэй частьнууд болон корабльнуудта хүнгэн бэшэ аад, хүндэтэй офицерскэ алба хэхэ саг тулажа ерээ.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгэй академинуудые дүүргэгшэдэй хүндэлэлдэ зорюулан, урданай һайн һайхан заншалаар КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй правительство уулзалга хээ. Сэрэгэй дээдэ һургуулинуудай һурагшад, профессорнүүд, һургагшанар Кремлиин Ехэ ордон соо СССР-эй Верховно Соведэй заседаниин зал соо июлиин 1-дэ сугларaa. Советскэ Союзда сэрэгэй эрдэмдэ һураһан аха дүү социалис оронуудай генералнууд болон офицернүүд тэдэнтэй хамта байлсаа.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, А. Н. Шелепин, В. В. Гришин, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов болон Б. Н. Пономаревой президиумдэ ерэжэ һуухадань, зал соо сугларагшад удаан альга ташалгаар угтаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор В. Э. Дымшиц, М. Т. Ефремов, Б. А. Кириллин, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, Л. В. Смирнов, Н. А. Тихонов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй Министрнүүд, гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, Советскэ Союзай маршалнууд, түрэл түрэлэй сэрэгүүдэй маршалнууд, Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой генералнууд, адмиралнууд, офицернүүд президиумдэ һууриня эзэлээ.

СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай маршал **Р. Я. Малиновский** баярай уулзалгые нээхэдээ, эхилэлгын үгэ хэлээ.

Сэрэгэй академинуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан, һуралсалаа түгэсхэгшэдые Оборонын министерствын зүгһөө, өөрынгөө зүгһөө тэрэ үнэн зүрхэнһөө амаршалаа, ажабайдалдаа ехэ амжалта түйлахыень, һайнаар алба хэхыень тэдэндэ хүсөө.

Удаань М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ сэрэгэй академиие дүүргэһэн майор Л. Рязанов үгэ хэлээ.

Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ партиин XXIII съездын үгэһэн үндэр сэгнэлтээр, тэдээн тушаа хэлэгдэһэн хани халуун үгэнүүдээр арми болон флодой сэрэгшэд угаа ехээр омогорхоно. Энэ үндэр сэгнэлтэ олон юумэ хэхыемнай маанадые уялгална гээд тэрэ хэлээ.

Совет Армиин болон Флодой офицернүүд байһан бидэнэрэй социалис Эхэ орондоо юунһээшье үлүүгээр дурладаг, ямаршье үедэ тэрэниие эрхимээр, нэрэтэй солотойгоор хамгаалхаар бэлэн байдагые шэнэ дай һүжэрөөгшэд, буу зэбсэгээ хангиргагшад мэдэг лэ.

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы хүсэ шадалые дээшэлүүлхэ, мэдэлдээ байгшадые һурган хүмүүжүүлхэ, тэдэнэртэ морально-политическэ, дайшалхы шанар олгохо, сэрэгэй журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ бидэнэр бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ зорюулхабди.

Советскэ сэрэгэй академинуудые дүүргэһэн социалис оронуудай армиин генералнууд болон офицернүүдэй зүгһөө сэрэгэй академинуудые дүүргэгшэдэй нэгэн, Германиин Демократическа Республикын Национальна арадай армиин полковник Хорст Скерр үгэ хэлээ. Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй академинуудтэ һураха арга боломжо социалис оронуудай армиин сэрэгшэдтэ олгоһонойнь түлөө КПСС-эй ЦК-да, Советскэ правительствада тэрэ халуун баясхалан хүргөө.

Манай партинуудай, арадуудай хоорондохи хани барисаан үдэр ерэхэ тудам урган бэхижэнэ гэжэ бидэнэр бүхы сэдьжэ зүрхэнһөө мэдэрнэбди. Энэ хэтэ мүнхын хани барисаан манай хамтын зорилгоор, манай оронуудта социализм болон коммунизм байгуулгые хангаха эрмэлзэлгээр батадхагдана.

Америкын Холбоото Штадуудай ээрхэг түримхэй этэгээдүүдэй, Германиин Федеративна Республикын үһөө нэхэгшэдэй уласхоорондын оршон байдалые улам ехээр хүрсадуулжа байһан мүнөөнэй эрхэ байдалда бидэнэр манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы бэлэн байлгые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ, социалис оронуудай арминуудай дайшалхы харилсаа холбоо бэхижүүлхэ уялгатайбди. Манай аха дүү арминуудай энэ дайшалхы, бата бэхи харилсаа холбоон хуурай газарта, агаарта, далай дээрэ манай арминуудай хэдэг хамтын һургуулинуудай үедэ, академинуудтахи һуралсалай үедэ бэхижэн хүгжэнэ.

Сугларагшадай зүгһөө хани халуунаар угтагдан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев уулзалга дээрэ үгэ хэлээ.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Шухала ушарые—манай алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй шэнэ бүлэг олон офицернүүдэй һургуули дүүргэжэ гаралгые мүнөөдэр бидэнэр тэмдэглэжэ байнабди. Совет Армиин командирнууд, политхүдэлмэрилэгшэд, инженернүүд болон дээдэ эрдэмтэй бусад мэргэжэлтэдэй гайхамшагта кадрнуудые нэмэжэ абаба.

Һуралсалаа дүүргэһэнтэйтнай дашарамдуулан, таанадые партиин Центральна Комитедэй болон Советскэ правительствын зүгһөө амаршалхыемни, манай социалис гүрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые саашадань бэхижүүлхэ талаар хэхэеэ байһан хүндэтэй, тиихэ мүртөө шанга ажал хүдэлмэридэ ехэ амжалта түйлахые таанадта хүсэхыемни зүбшөөгыт. **(Альга ташалга).** Гэр бүлэдөө ехэ золтой хубитай байхые таанадта хүсэхыемни мүн лэ зүбшөөгыт. **(Альга ташалга).**

Совет Армиин болон Далайн Сэрэгэй Флодой офицернүүдтэй хамта совет сэрэгэй академинуудые дүүргэһэн социалис гүрэнүүдэй аха дүү оронуудай офицернүүд энэ зал соо хэдэн удаадахяа байлсажа байна. Социалис оронуудһаа ерэһэн дайшалхы хани нүхэд, сэрэгэй дээдэ эрдэмтэй болоһонтойтнай дашарамдуулан таанадые үнэн зүрхэнһөө амаршалхыемни, танай гүрэнүүдэй арминуудай дайшалхы хүсэ шадалые саашадань дээшэлүүлхэ, бүхы социалис хани нэгэдэлэй оронуудай аюулгүй байдалые найдамтайгаар хамгаалгые хангаха хэрэгтэ үрэ ехэтэйгээр ажаллахые таанадта хүсэхыемни зүбшөөгыт. **(Альга ташалга).**

Өөрынгөө багшанар болон хүмүүжүүлэгшэд тухай, хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ хүсэ шадалаа, өөһэдынгөө бүхы шадабариие, бүхы оюун бэлигые гамнангүйгөөр зорюулагшад тухай совет хүнүүд угаа ехэ халуунаар, ехэнхидээ бүхы наһан соогоо һанажа ябадаг гээшэ. Сэрэгэй академинуудай һургагшанар, профессорнүүд, командна состав, партийна болон ниитын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ зал соо байлсана, тэдэнэй нилээд олониинь манай алдарта армиин офицернүүдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ өөрынгөө бүхы наһан соо хүдэлжэ байдаг. Социалис гүрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые байгуулха, бэхижүүлхэ агууехэ хэрэгтэ ехэ, һайн һайхан, үрэ ехэтэй ажал хэһэнэйнь түлөө сэрэгэй дээдэ һургуулинуудай профессорнүүд болон һургагшанарта, бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ эндэ сугларагшадай бултанайнь зүгһөө гүнзэгы ехэ баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. **(Альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Социалис гүрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд хадаа пролетариадай бүхы революционно ангиин тэмсэлэй шухалын шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэн гэжэ Коммунис парти, тэрэниие байгуулагша В. И. Ленин хододоо тоолодог байһан юм. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые байгуулха, бэхижүүлхэ гээшэ зайлашагүй шухала хэрэгүүдэй нэгэн, хүдэлмэришэн ангиин гол зорилгонуудай нэгэн гэжэ В. И. Ленин тоолодог байгаа. Хүдэлмэришэн анги хадаа мүлжэгшэдые унагааха шадабаритай байхаһаа гадна, харин өөрынгөө түйлалтануудые хамгаалжа шадаха байһанаа гэршэлэн харуулха ёһотой гээд тэрэ хэлэдэг һэн. Ямаршье революци өөрыгөө хамгаалха шадабаритай байгаал һаа, урагшагай

байжа болохо» гэжэ В. И. Ленин заадаг һэн. Тиихэтэй хамта Совет Армиин ехэ интернациональна зорилгонуудые В. И. Ленин хододоо онсолон тэмдэглэдэг һэн.

Ороной өөрыгөө хамгаалгые бэхижүүлхэ тухай, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые нарижуулан һайжаруулха тухай агууехэ Ленинэй заабариие Коммунис парти эрхимээр, шадабаритайгаар дүүргэдэг байгаа, дүүргэһээршье. Арми болон флодые байгуулха, өөрынгөө социалис Эхэ орондо хизаарлашагүй үнэн сэхэ байха үзэлтэйгөөр, ушар ёһо һайнаар мэдэдэгээр, совет арадай агууехэ түйлалтануудые хамгаалха талаар өөрынгөө нангин уялгые офицер, сэрэгшэ бүхэнэй гүнзэгыгөөр ойлгодогоор личнэ составыень бэлэдхэхэ, хүмүүжүүлхэ хэрэгые Совет гүрэнэй тогтоһонһоо хойшонхи бүхы үе соо парти һуларшагүйгөөр хүтэлбэрилдэг. Граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудай үедэ империалистнуудай маанадта баадхаһан хүндэ хүшэр шалгалтые партиин хүтэлбэреэр манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд нэрэтэй солотойгоор барижа гараа. Тэдэнэр бүри ехэ хатуужалтай, ямаршье ээрхэг түримхэйшүүлһээ Эхэ ороноо хамгаалжа шадахаар бүри ехэ түгэлдэр хүсэтэй боложо эдэ туршалгануудһаа гараа.

Мүнөө үедэ социализм, эб найрамдал болон добжолтодо таарамжатай ушарнууд дэлхэй дээрэ боложо байна. Бидэнэр өөрынгөө ерээдүйдэ гүнзэгыгөөр этигэнэбди. Гэбэшье революционно һэримжээ, оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ талаар оролдолгоёо һуларуулха болоо гээшэ һаа, манай зүгһөө хүлисэхын аргагүй алдуу эндүү болохо байна. Империализмын байгаа сагта хододоо габшагай, хододоо зэһэнги бэлэн байха, манай сэрэгэй хүсэ шадалые эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлхэ хэрэгтэй гэжэ марксистско-ленинскэ теори, манай дүй дүршэл һургана. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэйнгээ хүсэ шадалые арьбадхахын түлөө совет арад хүсэ шадалаашье, мүнгэ зөөришье гамнадаггүй.

Капитализмын юрэнхы кризисэй гүнзэгырэлгэһөө, тэрэнэй зүрилдөөнэй хурсадалгаһаа уламжалан, империализм улам ехээр уршагта аашануудые гаргадаг, бүри ээрхэг түримхэй болоо гэжэ мүнөө илангаяа элеэр харагдана. Вьетнамда США-гай гэмтэ муухай, зэрлиг дайн байлдаа хэжэл байһан ушар, революционно Кубада эсэргүүгээр американ сэрэгэйхидэй хэдэг шэнэ хорото аашанууд, Баруун Германиин үһөө нэхэгшэдтэй американ империализмын үнгэрмэ дүтөөр хойболзолго, империалистнуудай бусад олон ябуулганууд болон һанаашалганууд хадаа оронойнгоо өөрыгөө хамгаалгые бэхижүүлхэ, Совет Армиин байгууламжые нарижуулан һайжаруулха, хүсэ шадалыень шангадхаха, кадрнуудыень хүмүүжүүлхэ талаар гаргадаг өөрынгөө хүсэлэл оролдолгодо анхаралаа һуларуулха ямаршье эрхэ маанадта олгоногүй.

Манай арад ехэ дүй дүршэлтэй, империализмын харатай, шэрүүн шанга байдаг тулаа сройдоошье мартаагүй. Советскэ Союзда империалис гитлеровскэ Германиин бандит ёһоор добтолон ороһоор, совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилһэр 25 жэлэй ой хэдэхэн үдэрэй урда тээ гүйсөөд байна бшуу.

Бүхы олон зуун жэлэй түүхэ соо үзэгдөөгүй өгөөн лэ хүндэ хүшэр туршалгые манай арад энэ дайнда барижа гараа. Зүгөөр ленинскэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн, өөрынгөө гараар байгууһан түгэлдэр хүсэтэ политическэ болон экономическа байгууламтада, өөрынгөө Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ түшэглэһэн совет арад харата муухай, шэрүүн дошхон, хүсэтэ дайсанай үмэнэ һүгэдөөгүй. Совет арад угаа ехэ эрэлхэг зориг, тэсэбэри, ехэ ухаан бодол болон жэшээлэшэгүй баатаршалга гаргаа. Совет арад өөрынгөө Эсэгэ орониие хамгаалхаһаа гадна, олон арадуудай ами наһые, эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые абараа, бүхы хүн түрэлтэниие фашис тахалһаа зайсуулаа.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай түгэсхэл, ниитэ үрэ дүнгүүд бүгэдэндэ һайн мэдээжэ. Дайнай удхые захагайруулха, манай илалтануудай удха шанарые һулаaруулха һэдэлгэ хэдэг «шэнжэлэгшэдэй» зарим баруун оронуудта бии байһан баримтые энээнтэй дашарамдуулан шаналалтайгаар тэмдэглэхээр байна. Тулюур һэдэлгэ болонол даа! Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һургаалые ойлгоогүйшүүл, манай совет байгууламтын хэр бата бэхи байһые, бүхы социалис лагериин хэр ехэ хүсэтэй байһые зэбсэгээр үшөө дахин туршажа үзэхөөр һэдэгшэдые

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

ФРАНЦИИН ПРЕЗИДЕНТ ШАРЛЬ де ГОЛЛЬ ТҮРЭЛ ОРОНОО БУСАА

МОСКВА. июлиин 1. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар Советскэ Союзда албанай хэрэгээр аяншалһан Франциин Республикын Президент генерал Шарль де Голль мүнөөдэр Париж орохоёо Москваһаа мордобо.

Франциин, СССР-эй гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Внуковскэ аэродромдо ажалшадай олон тооно түлөөлэгшэд сугларaa. СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. А. Искендеров, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, министрнүүд, бусад тусхай тушаалта хүнүүд эндэ ерээ. Франциин болон СССР-эй гүрэнэй гимннүүдэй аялган зэдэлээ. Артиллерийскэ 21 буудалгаар нацинуудай салют үгтөө.

Н. В. Подгорный Шарль де Голль хоёр хани ёһоной үгэ хэлээ.

Генерал Шарль де Голльдо, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүдтэ элүүр мэндэ, замдаа золтой ябахыень сугларагшад хүсэһэн байна.

Эхин организаци—партиин үндэһэ һуури

ЭМХИДХЭХЭ, ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ ҮҮРГЭТЭЙ

КОММУНИСТНУУДАЙ суглаан партийна организациин, мүн коллективэйшье ажабайдалда ехэхэн үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Коммунистнууд сугларжа, али нэгэн асуудал зүбшэн хэлсэхэдээ һанамжа, дурадхалаа андалдадаг, зүб шиидхэбэри гаргадаг байна бшуу. Партийна эхин организацинуудта суглаан һарадаа нэгэнһээ үсөөн бэшэ зарлагдаха ёһотой гэжэ КПСС-эй Устав соошье сэхэ заагданхай.

Мүнөө КПСС-эй XXIII съездын һүүлээр эхин партийна организацинуудай үүргэ, харюусалгын дээшэлжэ байһан үедэ партийна суглаануудые зүбөөр бэлдэхэ, коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар сэг болзортонь үнгэргэжэ байха гээшэ тон шухала болоод байна.

Энэ талаар манай леспромхозой партком, эхин партийна организацинууд зарим тэды хүдэлмэри хэжэ, зохихо хэмжээнүүдые абажа байнхай.

Леспромхоздомнай хамта 100 гаран коммунистнууд тоологдоно. Модо бэлэдхэлэй пунктнуудаар 5 эхин партийна организацинууд байгуулагданхай. Тиибэ-яабашье бүхы леспромхозой коммунистнуудай хамтын суглаан һара бүридэ зарлагдадаг юм. Һүүлэй үедэ коммунистнуудай политическэ һуралсал тухай, социалис уялгануудай дүүргэлтэ тухай, КПСС-эй XXIII съездын дүнгүүд болон коммунистнуудай зорилгонууд гэһэн асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Гадна эхин партийна организацинуудаар суглаанууд саг сагтаа болножо байдаг. Тэндэ зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудай заримыень нэрлэбэл: модо урадхуулха участогай парторганизацида—коммунистнуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ тухай; Гусихын модо бэлэдхэлэй пунктда — ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри һайжаруулха тухай; Журавлихын пунктда социалис уялгануудай хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһан тухай гэхэ мэтэ болоно.

Эдэ асуудалнууд дээрэһээ — партиин райкомһоо гү, али парткомһоо дурадхагдажа табигдаа бэшэ, үйлэдбэриин участогуудай партийна организацинуудай ажал хэрэгһээ, ажабайдалһаа гараһан байха юм.

Партийна суглаанууд хайшан гэжэ бэлдэгдэнэб? Һарынгаа түсэб табихадаа ямар асуудалаар партийна суглаа хэзээ зарлаха тухайгаа парткомой, партийна бюрогой гэшүүд зүбшэжэ шиидхэдэг. Һүүлээрнь суглаанай болохын урда тээ 15—20 хоногоор урид элидхэлшэдые томилжо, коммунистнуудтаа дуулгадаг заншалтайбди. Гадна зарим асуудалнуудые бэлдэлгэдэ коммунистнуудые, мэргэжэлтэдые хабаадуулнабди. Суглаан дээрэ гол нэгэ асуудал табигдадаг, тогтоолой проект эртээнһээ бэлэн болгогдодог. Жэшээлхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэдээ, энэ асуудал һайса бэлдэхынь тула тусхай комисси байгуулһан байгаабди. Леспромхозой главна инженер Н. Ф. Калапав түсэблэлгын-экономическа таһагые даагша П. Ф. Кабушев, механик П. Г. Мальцев болон бүлэг түрүү хүдэлмэришэд оролсоо.

Суглаагаа эдэбхитэйгээр, түргэнөөр үнгэргэхые оролдонобди. Удааржа унжагайрхадаа һонингүй болодог, хүн зондошье эсэбэритэй байдаг ха юм. Энэ гол түлэб элидхэлһээ, асуудал бэлдэгшэдһээ дулдыдадаг. Зарим ушарта элидхэлнүүдые түрүүшээр партком, партбюродоо хаража үзэдэгбди. Тэрэшэлэн коммунистнуудтай хөөрэлдэжэ, һанамжа, дурадхалаа хэлэхыень дурадхадаг байнабди. Суглаан дээрэ огто үгэ хэлэдэггүй коммунистнууд гэжэ манда үгы гэбэл алдуу болохогүй. Теэд ходоодо үгэ абажа байдаг хүнүүдшье үсөөн болонхой. Имагтал өөһэдтөө, өөһэдынгөө ажал хүдэлмэридэ хамаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсахые коммунистнууд оролдодог. Нүхэдэйнгөө сагые гамнажа, тэдэнөө хүндэлхые оролдоһон хүнүүдэй үгэншье тодо һонор байдаг гээшэ. Юрэнхы тээрээ энэ тэрэ юумэ шалингүй, тобшохоноор һанамжа, дурадхалаа хэлэжэ һурахань бэрхэтэйшэг юм бэзэ. Теэд энээндэ анхаралаа табижа, заажа хэлэжэ байхада коммунистнуудта ехэ туһатай.

Зарим газарнуудаар суглаа хүтэлбэрилэгшэдөөр нэгэ хэдэн «штатна» болошоһон зонууд һунгагдажа байдаг. Энэ ушар партийна хүдэлмэридэ таарамжагүй гэжэ һанагдана. Имагтал ёһо гурим мэдэхэ хүтэлбэрилэгшэдые бэшэ, харин юрын коммунистнуудые иимэ хэрэгтэ саг сагтаа хабаадуулжа байбал, тэдэнэр юумэндэ һуралсаха, политическэ талаараа ургаха ха юм.

Партийна суглаанууд миин лэ ёһын тэдысэ үнгэргэгдэдэг бэшэ. КПСС-эй Устав соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, партийна суглаан хадаа эхин партийна организациин дээдын орган болоно. Тэрэнэй эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы үүргэнь тон ехэ. Эндэ коллективэй, коммунистнуудай ажал хүдэлмэридэнь, ажабайдалдань шухала болоһон асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэдэниие шиидхэхэ дайшалхы программа зохёогдодог. Партийна суглаан нэн түрүүндэ үйлэдбэридэ нүлөөлхэ. Энэ нүлөөгөөрнь тэрэнэй үрэ дүн сэгнэгдэхэ ёһотой.

«Лебяжий» гэжэ модо бэлэдхэлэй пунктын партийна организаци тухай (секретариинь И. Н. Тумашов) тобшохоноор дурдая. 29 коммунистнуудтай, булта гооной модо отололго, таллуулга дээрэ ажаллана. Суглаанииинь һара бүридэ болодог, тэрээн дээрэ зарим коммунистнуудай, нэн түрүүндэ бага комплексно бригадануудай бригадирнар ажал тухайгаа тоосодог болонхой. Партийна хүдэлмэриин аша үрэнь гэбэл, тус пункт леспромхоз соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябана. Коммунистнууд И. И. Скосырский, В. С. Михайлов, С. Б. Демчик гэгшэдэй бага комплексно бригаданууд һара бүридэ 1600—1800 кубометр модо бэлдэнэ.

Гусихын пунктынше эхин организациин хүдэлмэри абаад үзэе. Нэгэ үедэ эндэхид абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ талаар ехэхэн гээгдэлдэ ороһон байгаа. Ямар шалтагаанһаа, юундэ иимэ ушар тохёолдобоб гэжэ һанаата болоһон коммунистнар энэ асуудал партийна суглаан дээрэ табихые дурадхаһан юм. Өөһэдөө мастерска участогуудаар, бага комплексно бригадануудаар ябажа хүдэлмэритэйнь танилсаһан, дутагдалнуудынь усадхаха тушаа хэмжээ ябуулгануудые хараалһан байгаа.

Мүнөө энэ участок гээгдэлһээ үни гаранхай, мүн лэ түрүү зэргэдэ ябалсана. Коммунистнуудай үүсхэлээ гаргажа хүдэлхэдэ һайн үрэ дүн туйлагдана ха юм..

Леспромхознай бүхы дээрээшье бараг ажаллажа байна. Модо бэлэдхэхэ хахад жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээд, даабариһаа гадуур 4 мянга шахуу кубометр модон ороной шэнэ барилгануудта эльгээгдээ. Коммунистнуудай хүтэлбэрилдэг 4 мастерска участок, 6 бага комплексно бригаданууд үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябана.

Партийна суглаа зарлаад, шиидхэбэри абаад, һанаагаа амаржа болохогүй. Шиидхэһэнээ, хараалһанаа бодото дээрэнь бэелүүлхэ, тэдэнэй дүүргэлтые хинан шалгажа байха хэрэгтэй. Энээн тушаа гансахан партком, партбюро, секретарьнар оролдохо бэшэ, энэ хэрэгтэ коммунистнуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала.

Парткомой үүсхэлээр абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые шалгаха тусхай комисси байгуулагданхай. 7 коммунистнууд тэндэ оролсоно. Парткомтой, партбюронуудтай суглаа комиссиин гэшүүд али нэгэн шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые шалгажа, өөһэдынгөө дурадхалнуудые оруулдаг, ээлжээтэ партийна суглаан дээрэ мэдээсэдэг юм. Хэрэгтэй болобонь зарим асуудалнуудаар ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоон шагнагдадаг байна.

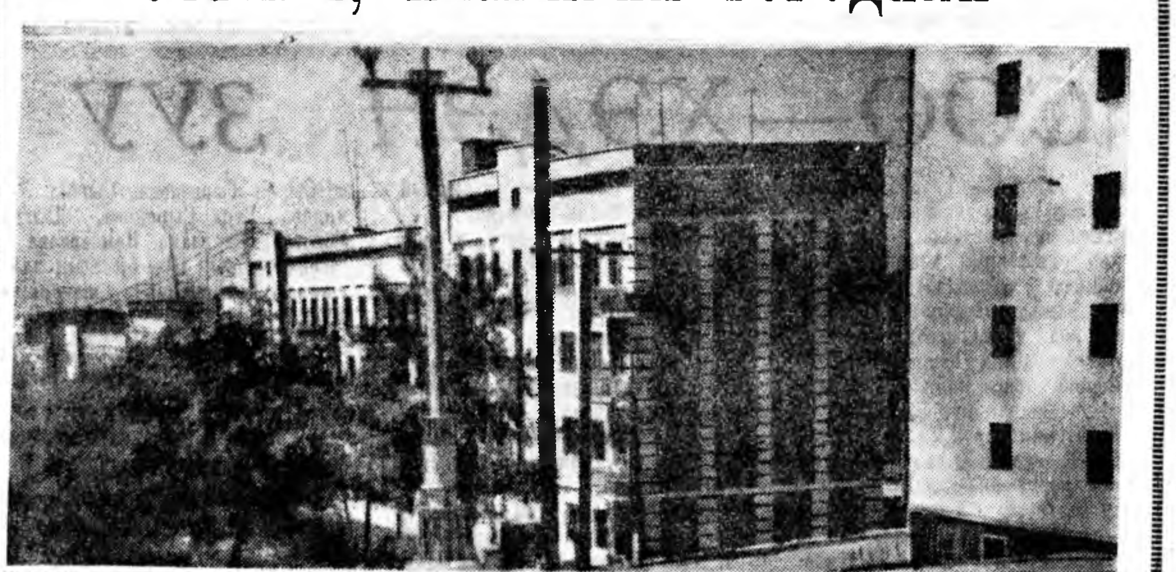
Эхин партийна организацинуудай ябуулдаг эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри, тэрэ тоодо коммунистнуудай суглаа бэлэдхэхэ, үнгэргэхэ, абаһан шиидхэбэринүүдэйнь дүүргэлтэ хангаха хэрэг һайжаруулха тушаа леспромхозой партийна комитет һүүлэй үедэ бага зэргэ хэмжээнүүдые абажа байна. Гэхэтэй хамта эдэмнай КПСС-эй ЦК-гай XXIII съездын табиһан эрилтэнүүдтэ үшөө хүсэдөөр харюусанагүй гэжэ бидэ мэдэрнэбди. Зарим һарануудта суглаа зарлангүй гараха, һайса бэлдэгдээгүй асуудал суглаанай үзэмжэдэ табиха ушарнууд, үгышье бол ямаршье шалтагаангүйгөөр хэн нэгэнэй суглаанда ерэхэгүй ябадал үшөөл үзэгдэһөөр. Мүн абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо хиналта хаа хаанагүй һайнаар табигданхай гэхын аргагүй.

Энэ мэтын дутагдалнуудаа усадхажа, эхин партийна организацинуудай эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри бүри үргэн далайсатай, гүн удхатай болгохо гээшэ маанадай шухала зорилго болоно.

Г. МАНТАЕВ,
Баргажанай леспромхозой парткомой секретарь.

Ниислэл хотынгоо 300 жэлэй ойдо

УРГАНА, ҺАЛБАРНА ГОРОДНАЙ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй байрын мантан томо гэрнүүд.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фото.

Мэнэ Һаяшаг заводой шэрэм шудхалгын цехэй начальнигай кабинедтэ ороходомни, тэндэ Улаан-Үдэ хотынгоо 300 жэлэй ойтой дашарамдуулан, мүнөө городойнгоо хубилһан, промышленна предприятинуудай туйлай түргөөр ургаһан түүхэ тухай һонирхолтой хөөрэлдөөн боложо байба.

—Анхан манай заводой барилгын эхилһэн 1932—1933 оной үеые мүнөөдэрхэй жэшээлэн харахада, яагаашье түргэн амаргүй ехэ хубилалта болоо гээшэб. Тиихэдэ барилгын талмай дээрэ хүрзэ, модон таашха болоод, хамаг модо шулуу, шорой мэтые мори тэргээр зөөдэг бэлэйбди. Тэрэ үедэ мори тэргэмнай самосвалда адли байгаа бшуу. Харин мүнөө 7—10 тоннын самосвалнууд, томо томо кранууд бии болонхой. Юумэнэй түргөөр хубилжа байха гээшэнь үгаа гайхалтай, юумэ ехэ бэлэнээр бүтээдэг болонхой гээшэ ааб даа,—гээд тус цехэй начальнигай орлогшо нүхэр Рабданов хөөрэжэ, тэндэ сугларһан зониие угаа ехээр һонирхуулна.

Тэрэ үедэ Рандал Тинатович залуухан, партиин уряалаар заводой барилга дээрэ хүдөөһөө ерэһэн, хэдэн зуу, мянган барилгашадай дунда ажаллаһан саг тухайгаа һанан һанан зугаалан һууба.

Тэрэ сугларагшадай хөөрэлдөө үргэлжэлүүлэн, Буряадай гигант Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой баригдажа эхилһэн түүхэ тухай тобшохоноор харуулхамни.

1932 оной февралиин 2-то абтаһан ВКП(б)-гэй ЦК-гай шиидхэбэриин үндэһөөр Дээдэ-Үдэдэ паровоз-вагон заһабарилгын завод бариха тухай Ажалай ба ороноо хамгаалха совет (Совет труда и обороны) захиралта гаргаһан.

Тиигэжэ заводой баригдаха талмай дээрэ 1932 оной августын 23-да түрүүшын шулуун табигдажа, ремонтно-механическа цех баригдажа эхилһэн байна. Тэрэ үдэрһөө эхилэн барилгашадай, техникэ, машинын абяан, хүнхинөөн үдэр. һүнигүй таһалдагшагүй һэн гэхэ. Хойто намарынь тус ремонтно-техническэ цех ашаглалтада оруулагдаа һэн. 1934 ондо шэрэм шудхалгын, кузнечно-штамповочно, мүн паровоз заһабарилгын цех ашаглалгада оруулагдажа, июниин 22-ой үдэр эгээ түрүүшын паровоз заһабарилгаһаа гаргагдаа юм. Тэрэ жэлэй эсэстэ модельнэ болон бусад хэдэн цех продукци гаргажа эхилээ юм. Тиихэдэ компрессорнэ ба газогенераторна станцинууд ашаглалгада угтажа, түрүүшын водопровод, электростанци баригдажа дүүргэгдээ.

1938 оной апрельдэ заводой барилга дүүргэгдэжэ, гүрэнэй комисси тушаан абаад, харгы замай машина бүтээлгын министерствын мэдэлэй предприятинуудай тоодо оруулагдаһан түүхэтэй. Хойто жэлынь завод «Серго Орджоникидзе» маркын паровоз бүтээн гаргадаг болонхой.

Тэрэ сагһаа эхилэн бүхы Зүүн-Сибирь, Алас-Дурна зүгэй түмэр харгы дээрэ хүдэлдэг хэды олон паровоз, вагон, һаянай локомотив, электровоз, цельнометаллическа вагонууд энэ заводто заһабарилагдажа гаргагданхайб, гаргагданаб!

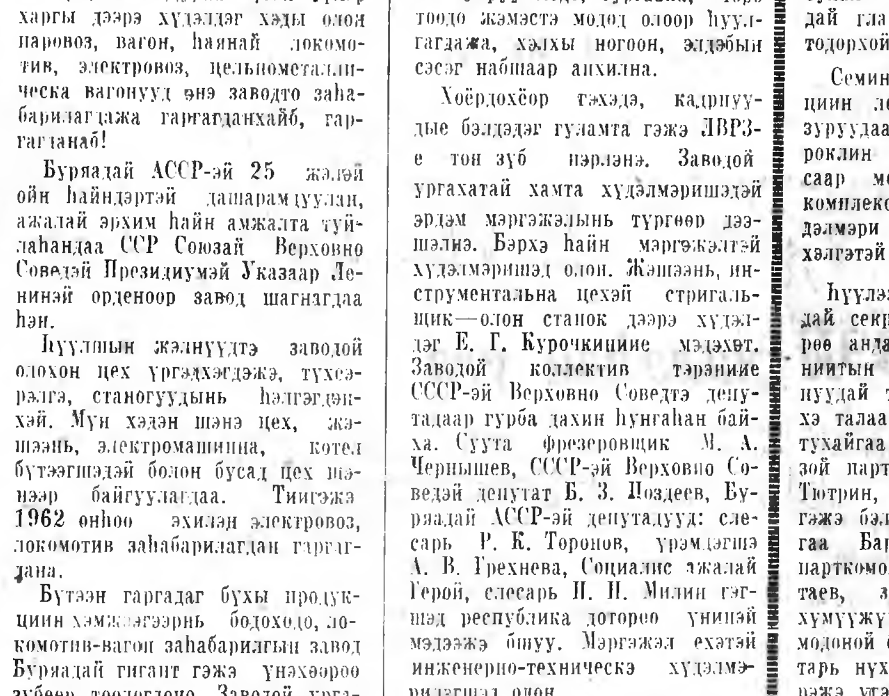
Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан, ажалай эрхим һайн амжалта туйлаһандаа ССР Союзай Верховно Советэй Президиумэй Указаар Ленинэй орденоор завод шагнагдаа һэн.

Һүүлшын жэлнүүдтэ заводой олохон цех үргэдхэгдэжэ, түхеэрэлгэ, станогуудынь һэлгэгдэнхэй. Мүн хэдэн шэнэ цех, жэшээнь, электромашинна, котел бүтээгшэдэй болон бусад цех шэнээр байгуулагдаа. Тиигэжэ 1962 онһоо эхилэн электровоз, локомотив заһабарилагдан гаргагдана.

Бүтээн гаргадаг бүхы продукциин хэмжээгээрнь бодоходо, локомотив-вагон заһабарилгын завод Буряадай гигант гэжэ үнэхөөрөө зүбөөр тоологдоно. Заводой ургахатай хамта хүдэлмэришэдэй городок шэнээр баригдажа, ниислэл хотымнай түхэл шарайень танигдахагүй гэхээр хубилганхай. Хоёрдохи участок дээрэ Октябрьска үйлсэ хараад үзэбэл, һүүлшын хэдэхэн жэлдэ табан дабхар шэнэ шулуун гэрнүүд баригдажа, хэдэн мянган хүдэлмэришэдэй бүлэ халуун, хүйтэн уһатай, ужам һаруул гэр байра абанхайнууд. Үхибүүдэй хэдэн ясли, саад баригданхай. Тиихэдэ ажалшадай амарха сэсэрлиг таригданхай. Үйлсэ руу модо, бургааһа, тэрэ тоодо жэмэстэ модод олоор һуулгагдажа, хэлхы ногоон, элдэбын сэсэг набшаар анхилна.

Хоёрдохёор гэхэдэ, кадрнуудые бэлдэдэг гуламта гэжэ ЛВРЗ-е тон зүб нэрлэнэ. Заводой ургахатай хамта хүдэлмэришэдэй эрдэм мэргэжэлынь түргөөр дээшэлнэ. Бэрхэ һайн мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд олон. Жэшээнь, инструментальна цехэй стригальщик—олон станок дээрэ хүдэлдэг Е. Г. Курочкиниие мэдэхэт. Заводой коллектив тэрэниие СССР-эй Верховно Советтэ депутадаар гурба дахин һунгаһан байха. Суута фрезеровщик М. А. Чернышев, СССР-эй Верховно Советэй депутат Б. З. Поздеев, Буряадай АССР-эй депутадууд: слесарь Р. К. Торонов, үрэмдэгшэ А. В. Грехнева, Социалис ажалай Герой, слесарь П. П. Милин гэгшэд республика дотороо үнинэй мэдээжэ бшуу. Мэргэжэл ехэтэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд олон.

Г. ДОНДУКОВ.

Орденто заводой элдэб инструмент бүтээдэг цехэй үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн Федор Иванович Савкин нэгэ цехтэ ажаллажа эхилээр 31-дэхи жэлээ болжо ябана. Зураг дээрэ: коммунис ажалай ударник Ф. И. Савкин ажалдаа.

МУЛЛЕРАЙ фото.

Партийна хронико

ТҮРҮҮ ДҮРШЭЛТЭЙ ТАНИЛСАБА

Ой модоной промышленностиин предприятинуудай партийна организацинуудай секретарьнарай 2 үдэрэй семинар КПСС-эй обкомдо һаяхан болобо.

КПСС-эй XXIII съездын дүнгүүд ба леспромхозуудай, модо болбосоруулдаг предприятинуудай партийна организацинуудай зорилгонууд тухай съездын делегат, партиин обкомой секретарь К. М. Продайвода тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Партиин обкомой эмхидхэлэй — партийна таһагые даагшын орлогшо нүхэр Петчинова партийна организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ тухай асуудалаар элидхэл хэбэ. Ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха тухай КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Похосоев, ВЛКСМ-эй XV съезд комсомольско организацинуудай хүдэлмэриин онол арга нарижуулха тухай комсомолой областной комитедэй секретарь нүхэр Иванов гэгшэд элидхэбэ.

Тэрэшэлэн профсоюзна организацинуудай, арадай хиналтын группа, постнуудай хүдэлмэриин асуудалнуудаар лекци болоо. Ой модоной промышленностьда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ тухай «Забайкаллес» комбинадай главна инженер Кораблев тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Семинарта хабаадагшад Итанциин леспромхоз ошожо, нарин зүрүүдаар модо отололготой, гидроклин хэрэглэлгэтэй, томо багсаар модо ашаалалгатай, бага комплексно бригадануудай хүдэлмэри хоёр халаанда эмхидхэлгэтэй танилсаба.

Һүүлээрнь парторганизацинуудай секретарьнар дүй дүршэлөө андалдаба. Үйлэдбэри дээрэ, ниитын хүдэлмэридэ коммунистнуудай түрүү үүргэ дээшэлүүлхэ талаар ябуулжа байһан ажал тухайгаа Шулуутайн леспромхозой парткомой секретарь нүхэр Тютрин, партийна суглаа хайшан гэжэ бэлдэдэг, үнгэргэдэг тухайгаа Баргажанай леспромхозой парткомой секретарь нүхэр Мантаев, залуу коммунистнуудай хүмүүжүүлгэ тухай Байгалай модоной баазын парткомой секретарь нүхэр Гаськов гэгшэд хөөрэжэ үгэбэд.

Е. НЕНАШЕВ.

ОРОЛДОСОТОЙ МАЛШАН

«Коммунизм» колхозой малшан Сырен-Доржо Сыбденов 305 толгой сарнуудые Сархи гэдэг холын бэлшээридэ харууһална. Нүхэр Сыбденов түрүү малшадай дүй дүршэл ажалдаа үргэнөөр хэрэглэжэ, зунай һарануудай туршада малдаа һайн хүсэ шадал абхуулхаар ехэ оролдолго гаргана. Сарнуудынь тунга ногоон соо үдэр. һүнигүй эдүүлэгдэжэ, хоногой ошохо бүри һайжарна.

П. ЖУЖАЕВ.

Зураг дээрэ: Сырен-Доржо Сыбденов.

Авторай фото.

Ахын аймаг.

„НОГООН ТҮЙМЭР" ХОЛО ХАРАЙХАГҮЙ

Түнхэнэй аймагай ажахынууд тарилгын хойноһоо ээн ёһоор харууһалжа эхилэнхэй. Буртаг үбһэ, хорхой шумуул үгы хэхэ хүдэлмэридэнь эндэхи таряашадта хүдөө ажахын авиаци сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэнэ. Саянай, Туранай совхозуудай, мүн Ленинэй нэрэмжэтэ, «Восточные Саяны», «Сибиряк» колхозуудай дүрбэ мянган гектар таряалан дээрэ самолёдоор хорон сасагдаа.

Аймагай ажахынууд баян ургаса абахын түлөө дэлгэрүүлһэн тэмсэлээ огто һуладхангүй үргэлжэлүүлһээр.

Б. ЦЫРЕНОВ.

Хэблэлэй шэнжэлэл

ХОДОДОО АНХАРАЛДА БАЙХА ХЭРЭГ

Манай Коммунис партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй хэблэлдэ тунхаглагдаһанһаа хойшо гурба шахуу һара үнгэрбэ. Совет хүнүүд тэдэ түүхэтэ документнүүдые һуларшагүй анхаралтайгаар шудалһаар. Партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл соо, шэнэ табан жэл тушаа съездын баталан абаһан Директивэнүүд дотор найруулагдаһан теориин асуудалнуудые, ажахын болон соёл сурталай байгуулалгын шухала зорилгонуудые арад ниитэ зондо ойлгуулха хэрэгтэ хэблэлэй үүргэ тон ехэ. Энэ хүндэтэй ба харюусалгатай үүргэеэ аймагуудта гарадаг газетэнүүд хэр зэргээр дүүргэнэ гээшэб?

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездын хүдэлмэриин дүүрэһэнһээ хойшо аймагуудай газетэнүүд гушаад дахин гараба. Үнгэрһэн энэ хугасаа соо съездын материалнуудые партийна, гэгээрэлэй һуралсалда үзэжэ дүүргэбэ. Партийна организацинууд, «Знание» бүлгэмэй эмхинүүд, лекторнууд болон агитаторнууд съездын шиидхэбэринүүдтэй арад зониие танилсуулха талаар нилээд горитой хүдэлмэри үнгэргэбэ. Энэ ехэ харюусалгатай хүдэлмэреэ тэдэнэр мүнөөшье үргэлжэлүүлһээр.

Коммунистнууд, комсомолшууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй политическэ гэгээрэлэй һуралсалда съездын материалнуудые хэр һонирхолтойгоор шудалжа байһан тухай Хориин аймагай **«Шэнэ Үдэ»** газетэ уншагшадтаа мэдээсэжэ байдаг. Пропагандистнууд А. П. Шодонов, Д. Д. Дашацыренов гэгшэдэй политическэ һуралсалай хэшээл хэр шадамараар үнгэргэжэ байһан тухай Г. Бальжировай, Ж. Бадмаевай корреспонденцинүүд газетэдэ хэблэгдээ. КПСС-эй XXIII съездын материалнуудые партийна гэгээрэлэй һуралсалай һүүлшын хэшээлнүүдтэ үзэлгэн һурагшадай анхарал ба һонирхол ехэ болгоо гэжэ Бадмаев бэшэнэ. Коммунистын нэрэ харюусалгые дээшэлүүлхэдэ партиин Уставта съездээр оруулагдаһан хубилалтанууд ехэ удха шанартай. Энэ тон зүб, саг соогоо абтаһан шиидхэбэри гэжэ Могсохоной һургуулиин багша Балданторжиев түгэсхэлэй хэшээл дээрэ хэлэбэ.

Политическэ гэгээрэлэй энэ жэлэй һуралсалай һүүлшын 4—5 хэшээлнүүдтэ партиин XXIII съездын материалнуудые аймагай коммунистнуудай ехэ анхаралтайгаар, һонирхожо шудалһан тухай КПСС-эй Хориин райкомой политгэгээрэлэй кабинедые даагша З. Лубсанова дэлгэрэнгы статья бэшээ. «Коммунизм байгуулгада КПСС-эй хүтэлбэрилхы үүргэ ехэ болоо» гэһэн темээр Хориин дунда һургуулида теоретическэ конференци һая болоо,— гээд автор бэшэнэ.—Тэрэ конференцидэ хабаадагшад табигдаһан асуудалые ехэ эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсээ. Нютагайнгаа, һургуулиингаа партийна эхин организациин ажабайдалһаа абтаһан жэшээнүүдые шадамараар хэрэглэн, конференциин хэлсэһэн темээр үгэ хэлээшэд залуу үетэнэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие, мүн аймагай соёлой зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар хэдэн шухала дурадхалнуудые оруулба».

Партийна һуралсалай жэлэй туршада Хориин аймагта эмхидхэгдэһэн политическэ һургуулинууд, семинарнууд олонхидоо һайнаар хүдэлжэ гараа. Пропагандистнууд—Хориин леспромхозой директор нүхэр Якищенок В. Д., Үдын совхозой—нүхэд Данзанов, Ширапдоржиев, Хэжэнгын совхозой—Дубшанов, Сангадиев болон бусад хэшээл бүхэндөө һайнаар бэлдэжэ, удха һайнтай, һонирхолтой лекцинүүдые уншадаг байгаа гэжэ Лубсанова бэшэнэ.

Хэжэнгын совхозой гурбадахи отделениин коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ 1965—1966 онуудай политическэ һуралсалай жэлэй дүнгүүд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ суглаан дээрэ ВЛКСМ-эй XV съездын делегат коммунистка Вера Жамсуева комсомолой съездын һонин тухай хөөрэжэ үгөө гэжэ Д. Доржиев газетэдэ мэдээсэнэ.

Арад зоной дунда партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй хэр зэргэ тайлбарилан ойлгуулагдажа байһан тухай энэ газетын һүүлшын номернуудтай танилсахадаа ойлгожо боломоор. Хориин аймаг дотор хоёр зуугаад лекторнууд, элидхэлшэд, найман зуу гаран агитаторнууд партиин съездын материалнуудтай арад зониие танилсуулжа байна гэжэ тус газетын июниин 4-нэй түрүү бэшэг соо уншанабди. Хэжэнгын совхозой партком совхозой табан отделенинүүдтэ, малшадай олоороо хүдэлдэг, ажаһуудаг Бахлайта, Ганга, Толгой гэхэ мэтын газарта съездын материалнуудаар лекторинуудые эмхидхээ. Тэдэ лекторинуудта совхозой хүтэлбэрилэгшэд, Хэжэнгын дунда һургуулиин багшанар лекци, элидхэлнүүдые уншана, уран һайханай концерт табина гээд тэрэ түрүү бэшэг соо хэлэгдэнэ. Багшанар В. С. Мункин, А. А. Аюржанаев, Р. Д. Ендонова, В. В. Балханов болон бусад удха һайнтай лекцинүүдые уншана. Нютагай радиогазетын редакци хэдэн тусхай дамжуулгануудые съездын материалнуудаар эмхидхээ. Аймагай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд съездын хүдэлмэриин дүнгүүдээр совхозууд болон леспромхозуудта ошожо лекцинүүдые уншадаг, элидхэлнүүдые хэдэг гэжэ энэ түрүү бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Хориин «Шэнэ Үдэ» газетэ партиин һүүлшын съездын материалнуудай арад ниитэ зондо хэр зэргэ ойлгуулагдажа байһан тухай эдэ мэтээр бэшэжэ байбашье һаа, бии байһан арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглээдүй байһаар. Үзэл сурталай энэ шухала хүдэлмэри ямараар ябуулжа байһан дүршэл тухайгаа партийна организациин нэгэшье секретарь, нэгэшье пропагандист, нэгэшье агитатор, «Знание» бүлгэмэй эхин эмхиин түрүүлэгшэнэр газетэдэ бэшээгүй. Партиин ябуулдаг үзэл сурталай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр ходоо хабаадалсадаг, КПСС-эй һүүлшын съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, табан жэлэй түсэб тушаа абтаһан Директивэнүүдые ажалшадта һайнаар ойлгуулаад, тэдэнэй политическэ болон ажалай эдэбхи үүсхэлые дэбэргэн ябадаг партиин алтан фондын эдэбхитэд Хориин аймагай совхозуудта, леспромхозуудта олон. Теэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажалладаг соёл сурталай эдэ олон хүдэлмэрилэгшэдэй дүй дүршэлые ниитэлэн согсолоод, тэдэнэй дүй дүршэл тухай, мүн манай хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ һайн һайхан хэрэгые удаан саг соо эмхидхэлсэжэ, өөһэдөө тэрээндэ сэхэ хабаадалсажа ябадаг хүнүүд тухай зохидхон зураглал, очерк бэшэгдэнэгүй.

Пропагандистска тусхай нэгэ хуудаһан һаяхан хэблэгдээ. Теэд тэрэ хуудаһанда нютагай нэгэшье материал үгы. Зурагуудыншье булта ТАСС-ай.

Элдэб һонирхолтой уулзалганууд, үдэшэнүүд үнгэргэгдэдэггүй, ном мууса худалдадаг, газетэ, журналнуудые үсөөнөөр тараадаг Дээдэ-Тайлсын. Тарбагатайн партийна, соёл гэгээрэлэй эмхинүүдые газетэ шүүмжэлнэ. Энэ тон зүб шүүмжэлээ. «Совет засагай тогтоһоор 50 жэлэй ойе угтуулан» гэһэн һая бии болгоһон рубрика доро зохидоор боломжолжо бэшэһэн, гүнзэгы удхатай, һайн найруулгатай пропагандистска статьянууд, бэшэгүүдэй суглуулбари саашадаа «Шэнэ Үдэдэ» олоор гарадаг болохо бээз гэжэ найдагдана.

Штатнабэшэ таһагаар бэлдэгдэбэ.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ үгын түгэсхэл

(Түгэсхэл Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

Германиин фашизмын, тэрээнтэй бүхы нүхэсэгшэдэйнь хуби заяан заатагүй хүлеэнэ. **(Альга ташалга).**

Дайн байлдаан манай партиие, бүхы совет арадые олон юумэндэ һургаа. Империализмын ээрхэг түримхэй эрмэлзэлгын шангадажа байһан мүнөөнэй оршон байдалда гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлхэ гээшэ нангин уялгамнай болоно гэжэ Советскэ правительство, бүхы арад тоолоно. Экономикын, наука болон техникын амжалтатай хүгжэлтэ армии болон флодые тон шэнэ буу зэбсэгээр хангаха, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгаха түгэлдэр, шанарайнгаа талаар бүри шэнэ һайн материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха арга маанадта олгоо. Совет Арми хүсэд хүрэхэ хэмжээтэй мүнөө үеын сэрэгэй техникээр хангагданхай, мүнөө империалис гүрэнүүдэй арминуудта орходоо булюу байһаар.

Манай эрдэмтэд, конструкторнууд, хүдэлмэришэд, инженер болон техникүүдэ—манай армида эрхим һайн буу зэбсэг өөрынгөө ажалаар, ухаан бодолоор байгуулһан бүхы хүнүүдтэ үнэн зүрхэнэй баясхалангай мэлэрэлтэйгээр бүхы совет хүнүүд хандадаг.

Манай ороной сэрэгэй хүсэ шадал тухай бидэнэр үшөө дахин һануулха баатай болоходоо, һайрхахын тулада, хэн нэгэниие айлгахын тулада һануулна бэшэбди. Хамагай түрүүндэ мүнөө үедэхи бодото байдалай иимэ байһан дээрэһээ энээн тухай бидэнэр дурданабди. Нүхэдүүд, шэнэ түхэлэй сэрэгэй техникын талаар манай булюу байһан ушар бодото баримта болоно, баримтануудые арсахын аргагүй гэжэ мэдээжэ ха юм. **(Альга ташалга).**

Энэ темэ тухай яахадаа дахяад дурдаха хэрэгтэй болоноб гэхэдэ, США-гай зарим генералнууд, гүрэнэй харюусалгатай ажал ябуулагшадшье гааралдажа ороходоо угаа хүнгэхэнөөр, бодомжогүйгөөр, тат һөөргөөр хэлэжэ, США-гай сэрэгэй хүсэ шадалые али болохоор һайрхан магтадаг байна бшуу.

Манайда «али бүхы юумэнүүдые харадаг» хэмэл одонууд-гагнуулшад, «эгээн лэ олон тоото ракетэнүүд», «эгээн лэ һайн уһан доогуур ябадаг онгосонууд» гэхэ мэтэ бии гэһэн хабартай элдэб эсын үгэ хүүрнүүд мүнөө США-да олоор тараагдадаг. Зүгөөр энэ халаа бэхээрнь хэлэхэдэ, бодото ушар байдалда тааралданагүй. Юуб гэхэдэ, Советскэ Союзай ямар ракетэнүүдтэй, ямар хэмэл одонуудтай, уһан доогуур ябадаг ямар онгосонуудтай, мүнөө үеын бусад ямар техникэтэй байһые мэдэдэггүй гэнэн хонгор хүнүүдые эдэ үгэ хүүрнүүдэй авторнууд мэхэлхэ гэжэ оролдоһониинь элитэ бшуу. Харин тэндэ ондоошье һанамжанууд хэлэгдэдэг. Гэбэл, Совет Армиин ямар шэнэ түхэлэй буу зэбсэгтэй байһан тухайда таамагшалдаг байха юм. Тэдэнэр угаа олон юумэнүүд тухай дурдабашье, юрэнхыдөө нэгэ юумээр эндүүрнэгүй: хэтэрэн гаараһан ямаршье ээрхэг түримхэйшүүлые түргэнөөр «номгоруулжа» шадахаар мүнөө үеын шэнэ, һүртэ дайшалхы техникэ Советскэ Союзда, тэрэнэй армида жэл ерэхэ тудам бии боложол байдаг. Нүхэдүүд, үнэн юумэн үнэн лэ ха юм даа. **(Удаан альга ташалга).**

Ямаршье ээрхэг түримхэйшүүлые хүсэд сухарюулан сохижо шадахаар хүсэ шадалтай, дайшалхы бэлэн манай армиин байхын тулада Коммунис парти, Центральна Комитет болон Советскэ правительство сааша саашадаа ямаршье юумэеэ гамнахагүй. Манай партиин политикые бүхы совет арадай нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэлгэ ороной өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ талаар иимэ хараа шэглэл баримталха хэрэгтэ партиие зоригжуулна.

Нүхэдүүд, манай армиин һайнаар зэбсэглэгдэнхэй, ямаршье техникэтэй байгаашье һаань, энэнь гансаарандаа үшөөл дутамаг байха гэжэ элитэ. Эгээн лэ һүүлэй үеын буу зэбсэгтэй, сэрэгүүдэй эрхимээр эмхидхэн байгуулагданхай байгаашье һаань, хэрбээ парти болон арадтаа хизаарлашагүй үнэн сэхэ, бэлэдхэл һайнтай, хүсэд хүрэхэ тоотой сэрэгэй кадрнуудтай армиимнай байгаагүй һаань, амжалта түйлахабди гэжэ һанаха бидэнэр эрхэгүй байнабди.

Манай угаа ехэ түйлалтануудай нэгэн гэхэдэ, мүнөө манай Эхэ орон хүсэд хүрэхэ тоотой, дэлхэй дээрэхи эгээн эрхим сэрэгэй кадрнуудтай байха юм. Энээгээр манай парти, Советскэ правительство омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Энэ халаа манай агууехэ хэрэгэй — коммунизмын хэрэгэй дэлхэй дээрэ бата бэхи байһанай, тэрээндэ ямаршье гэнтын ушарай аймшагтай бэшэ байһанай хэдэн олон шухала найдабаринууд сооһоо үшөө нэгэ этигэлтэй найдабаринь болоолсоно. **(Удаан альга ташалга).**

Манайда бүлэг олон полководецууд бии. Тэдэнэй дайшалхы хэрэгүүд, сэрэгэй бодол болон һургаалнууд мүнөөнэй сэрэгэй наукын болон искусствын эгээн дээдэ шатань болоно. Манайда офицернүүдэй олон тоото корпус бии. Тэдэнэй эрхим шанар, сэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ, сэрэгшэдые хүмүүжүүлхэ шадабари бүгэдэндэ мэдэрэгдэнхэй. Имагтаал агаархахаар старшинанууд болон офицернүүдэй состав манайда бии. Алдар домогто ороһон совет солдат тухай, тэрэнэй дайшалхы. һанал сэдьхэлэй шанар тухай би хэлэнэгүйб — эндэ олон халуун үгэнүүдые хэлэжэ болохо байгаа. Теэд энээн тухай хэлээд яахамнайб, совет солдат ямар бэ гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Нүхэдүүд, тобшоор хэлэхэдэ, совет арадай лаб этигэн найдахаар тиимэ арми манайда бии: энэ арми өөрынгөө хэрэгые мэдэдэг, этигэл найдабариемнай лаб харюулха. **(Удаан альга ташалга).**

Энэ армиин гол хубинь, манайда хэлсэдэгэй ёһоор, голынь коммунистнууд, комсомолшууд, офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд болоно. Манай парти эдэ кадрнуудые үндэрөөр сэгнэдэг, тэдэниие саг үргэлжэ хүсэлдүүлжэ байхын, үүсхэлтэйгээр, үрэ ехэтэй ажал ябуулгаяа эрхилхэ бүхы эрхэ байдал тэдэндэ байгуулхын, тусхай болон политическэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлхын тулада бүхы эрхэ байдал байгуулхын тулада хамаг юумэ хэдэг байха юм. Командна состав, манай бүхы арми бүгэдэ арадай дурлал болон анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэнхэй. **Хододоо иимэ байгаа, саашадаашье иимэ байха. (Альга ташалга).** Энэ талаар Центральна Комитетдэ, Советскэ правительстводэ хүсэдөөр найдажа болохо байнат. **(Нэрьемэ альга ташалга).** Иимэ юумэ хэхэдээ, манай парти Владимир Ильич Ленинэй агууехэ һургаал заабариие наринаар дүүргэнэ гээшэ. Манай армиие **бодотоор** хүгжөөхын, шангадхахын тулада тэрэнэй кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Хэрэгтэй болоод байхадань эдэ кадрнууд арми болгогдон хүгжэн бүридэжэ... «шадаха»... — энэ зайлашагүй шухала...» гээд тэрэ маанадые һургадаг һэн. В. И. Ленинэй энэ заабари мүнөө илангаяа шухалаар дуулдана. Шухала болоод байгаа һаань, дайнай үе сагай армиие байгуулхын тулада, хэрэгтэй болохо тоотой сэрэгэй кадрнуудтай байхын тулада бидэнэр эсэшэ сусашагүй оролдолго гаргаха ёһотойбди. Энэ талаар маанадые хэншье гэнэдхээхэгүй — манайда хүсэд хүрэхөөр сэрэгэй кадрнууд бии байна бшуу. **(Удаан альга ташалга).**

Нүхэдүүд, тиихэтээ хамта манай үе сагта техническэ угаа ехэ дэбжэлтэ болоно, сэрэгэй хэрэг хурдан түргэнөөр хүгжэнэ, сэрэгэй кадрнуудай ургалта нэгэ газартаа тогтохо ёһогүй гэжэ мартажа болохогүй байна. Хуушан эрдэмээрээ, урдынгаа дүй дүршэлөөр түйлалдахабди гэжэ һанагшад сэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ зорилгонуудые мүнөө үеынхеэр шиидхэжэ шадахагүй байна.

Совет сэрэгшэдэй хүндэтэй ажалай КПСС-эй XXIII съезд дээрэ үндэрөөр сэгнэгдэһые таанад мэдэнэт. Энэ халаа үгтэхэ ёһоороо үгтэһэн сэгнэлтэ болоно гээшэ. Энэ сэгнэлтэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй личнэ составые хүндэтэйдэ тоолоһон ушар болохоһоо гадна, арми болон флодой дайшалхы хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ хүсэ шадал болон оролдолгоёо бүри ехээр зорюулхыень солдадһаа маршал хүрэтэр бүхы сэрэгшэдые уялгална.

Сэрэгүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ гээшэ ходоо орёо хэрэг байһан юм. Таанад мэнэ һаяхан дээдэ һургуули дүүргэжэ, мүнөө үе сагай бата бэхи эрдэмтэй болоод байнат. Таанадай сэрэгүүдтэ ошолго тэдэниие бэлэдхэлгэдэ һайн нүлөө үзүүлхэ байһаниинь сохомтой. Сэрэгүүдые һургаха орёо нарин хэрэгые, мэдэлээ байгшадта эрдэм бэлэдхэлээ дамжуулха шадабариие түргэнөөр шудалхыетнай, өөрынгөө хэрэгэй мастернууд болохыетнай, личнэ составые һургаха, хүмүүжүүлхэ талаар бүхы шэнэ түрүү юумэнүүдые бодотоор дэмжэн дэлгэрүүлэгшэд байхыетнай таанадта хүсэхэ байнаб.

Эхэ ороноо аршалан хамгаалха эгээн лэ нангин хэрэгые манай армида парти, совет арад этигэн даалгаһан байна. Коммунизм байгуулагшадай амгалан ажалые аршалан хамгаалха угаа ехэ нангин хэрэгые эрхимээр дүүргэхэһээ ондоо тиимэ хүндэтэй зорилго байхагүйл!

Угаа орёо нарин буу зэбсэгээр манай армиин хангагдаһан эрхэ байдалда тэдэниие шадамараар хэрэглэлгэ хэдэн арбаад, зуугаад, олон ушарта мянгаад хүнүүдэй шадамар, нэгэн доро наринаар хэһэн ябуулгануудһаа дулдыдаха байна, тиин угаа ехэ эмхидэлтэй, түргэнөөр гүйсэдхэдэг байха гээшэ тусгаар удха шанартай болоно. Тиимэһээ арми болон флодой личнэ составай бүри бата бэхи жагсаалтай байхын тулада сэрэгүүдэй улам ехэ эмхидэлтэй, бүри дайшалхы зэһэнги бэлэн байхын тулада единоначалие бэхижүүлхэтэй хамта, партийно-политическэ хүдэлмэри бүхы хэмжээгээр һайжаруулха шухала.

Сэрэгүүдэй личнэ составта шанарай талаар һүүлэй жэлдэ болоһон хубилалтануудые политическэ хүдэлмэри хэхэдээ хараада абангүй гаража болохогүй. Мүнөө эрдэмээр бүри ехэ, юумэ һайн мэдэхэ болоһон, бүри ехэ эрилтэ хэрэглэмжэтэй эдир залуу хүбүүд мүнөө армида ородог болоо. Армиин болон Флодой олонхи солдадууд, сержантнуудай дээдэ, дунда гү, али хүсэд бэшэ дунда эрдэмтэй байдагынь ехэ һайшаалтай. Личнэ составай эрдэмэй, соёл культурын, юрэнхы хүгжэлтын, оюун бодолой эрилтын ургаха тудам хүнүүдтэй хэгдэдэг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанар һайжарха, түхэл маягынь болон онол аргань нарижуулан һайжаруулагдаха ёһотой.

Энэ халаа политическэ талаараа хатуужалтай, элдэб олон янзын эрдэмтэй байха, хүнүүдтэ шадамараар хандадаг, педагогическа мэргэжэл шадабаритай байха эрилтэ командирнуудта, политхүдэлмэрилэгшэдтэ, бүхы офицернүүдтэ табина. Сэрэгшэдые хүмүүжүүлхэ гээшэ ёһотойл искусство, тэрэ мүртөө орёо нарин хэрэг болоно, энээниие офицер бүхэн шудалха уялгатай.

Бүхы сэрэгэй алба хэгшэдэй патриотическа уялгаяа ушар ёһо мэдэн ойлгохо, соёл сурталай талаар этигэл түгэлдэр, коммунизмын үзэл бодолдо хизаарлашагүйгөөр этигэдэг байха хэрэгтэ Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй хүсэ шадал, бата бэхи байлгань үндэһэлдэг юм. Энэ халаа манай армиин һүртэ зэбсэг болоно, тогтоһон түрүүшын үдэрнүүдһээнь эхилэн, дайсадаа диилэн илахадань тэдэндэ ходоо туһалдаг байгаа. Зүгөөр энэ халаа бусад ямаршье зэбсэг шэнги ходоо дайшалхы зэһэнги бэлэн байха ёһотой. Партийно-политическэ хүдэлмэри һайнаар табяагүй һаа, хүндэ хүшэр туршалганууд совет сэрэгшэ бүхэниие техническэ, мүн политическэ, һанал сэдьхэлэй болон махабадай талаар бэлэдхэхын аргагүй.

Эгээл тиимэ дээрэһээ сэрэгэй хэрэгэй һайн мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ зуураа, сэрэгэй һургуулинууд, партийна болон комсомолой организацинууд һуралсагшадые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй үзэл сурталай хатуужалые дээшэлүүлхэ, һуралсалайнгаа һүүлээр сэрэгшэдэй дунда ябуулагдаха эгээн хүндэ ажалда—сэрэгшэ хүнэй орёошье һаа, хүндэтэ мэргэжэлэй түрүү зэргэдэ хүдэлхөөр эрмэлзэдэг байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулха уялгатай. Сэрэгэй һургуулинууд сэрэгшэдтэй бүри нягта холбоо барисаатай байха, һуралсагшаднай дайшалхы албаяа хэр зэргэ хэжэ байнаб гэжэ саг үргэлжэ һонирхожо байха ёһотой. Гайхамшагта кадрнуудтай, һайн материальна баазатай сэрэгэй дээдэ һургуулинууд сэрэгэй наукые хүгжөөлгэдэ, сэрэгэй байгуулалтын, сэрэгэй теориин шухала асуудалнуудые шэнжэлэлгэдэ, шэнэ техникэ байгуулгада, мүн тэрэниие хайшан гэжэ эрхим һайнаар хэрэглэхэ онол арга бэдэрэлгэдэ ехэ хубитаяа оруулха уялгатай юм. Манай ороной сэрэгэй һургуулинууд эдэ ехэ зорилгонуудые нэрэ хүнтэдэйгөөр шиидхэжэ шадаха байһандань батаар этигэжэ байһанаа тодорхойлхыемни зүбшөөгыт! **(Удаан альга ташалга).**

Нүхэдүүд!

Хэрбээ танай олон мянган, миллион нүхэдүүд шэнги Та бүгэдын мүнөөдэр сэрэгэйнгээ формо һэлгэжэ, граждан хубсаһа үмдөөд, манай Эхэ ороной фабрика болон заводуудай, полинууд дээрэхи ажалда өөрыгөө, өөрынгөө эрдэм ухаае зорюулха аргатай байгаа һаатнай, бидэ бүгэдөөрэн ехэ ханангяар амаршалха байгаабди. Нүхэдүүд, энэ халаа гайхамшагта үйлэ хэрэг болохо байгаа. Теэд мүнөө сагта тиигэжэ болохогүй байна. Манай үе сагай шэрүүн шанга байдал, ангинуудай тэмсэлэй зайлашагүй хуули ёһонууд, нэн түрүүн арадуудые дарлаха, богоолшолхо, дайн сэрэг үүдхэхэ гэһэн империализмын эрмэлзэл болбол эб найрамдалай, социализмын, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэжэ байһан бүхы арадууд шэнги бидэнэртэ иимэ эрилтэ табина гэбэл: арадай зарим хубинь, тиихэдэ эгээн эдэбхитэй, эгээн хүсэтэй хубинь өөрынгөө ажал хэрэг, ухаан бодолоо, эрдэм бэлигээ, өөрынгөө бүхы ажабайдал сэрэгэй искусствада, Эсэгэ ороноо буу зэбсэг барижа хамгаалха хэрэгтэ зорюулхые эринэ.

Танай аха дүүнэр, хани нүхэд—хүдэлмэришэд, таряашад болон манай интеллигенциин амгалан ажалда танай түлөө хүдэлхэһөө гадна, өөһэдынгөө ажалай габьяагаар, наука болон техникэдэ түйлаһан амжалтаараа танда арадаар даалгагдаһан Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй һүр хүсые бэхижүүлхэ, Эхэ ороноо, совет арадай зол жаргал, зоригжол ехэтэй ажалые нюдэнэй сэсэгы мэтэ шадамараар, шэн габьяатайгаар хамгаалха хэрэгтэ Совет Армиин сэрэгшэдые зоригжуулха гэжэ эрмэлзэжэ байһыень таанар һайнаар мэдэнэт.

Коммунис обществын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха талаар манай ажал хэрэгүүд тухай һаяхан Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съезд дээрэ, мүн СССР-эй Верховно Совеэтдэ һунгаха һунгуулиин кампаниин үедэ дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэһэн юм. Шэнэ табан жэлдэ коммунис байгуулалтын бодото программые съездын абаһаниие таанар мэдэнэт. Коммунис партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүд совет арадай халуун ба нэгэн һаналай дэмжэлгэдэ хүртөө һэн. Энээн тухай СССР-эй Верховно Совеэтэй һаяхан боложо дүүрэһэн һунгалтануудай дүнгүүд үнэншэхөөр хэлэжэ үгэнэ. Һунгалтын үдэрэй урда тээ дэлгэрһэн политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтэ, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидатуудай түлөө һунгагшадай нэгэн һаналаар дуугаа үгэһэн ушар—эдэ бүгэдэ халаа өөрынгөө Коммунис партиие тойрон совет арадай бата бэхи жагсаалтай байһыень тодорхойлно, партиин политика халаа арадай эрилтэнүүдые, тэрэнэй хүсэл бодолые гүнзэгыгөөр тодорхойлһоной гэршэ мүн болоно. **(Удаан альга ташалга).**

Хаа хаанагүй—городууд болон хүдөө тосхонуудта, манай үргэн ехэ Эхэ ороной бүхы областьнууд, хизаарнууд болон республикануудта—Коммунис партиин зохёоһон асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлхын тула совет хүнүүд согтой солбоноор, бата найдамтайгаар, нам даруугаар ба ехэ эршэ хүсэтэйгөөр хүдэлжэ байна.

Манай промышленность энэ оной таба һарын түсэбые 104 процентээр дүүргэбэ. Тэрэ халаа нёдондо жэлэй энэ үетэй сасуулхада, 8 процентээр ехэ продукци гаргаа. Тэрэшэлэн промышленностьда ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Ороной түмэр харгын, далайн, мүрэнэй, агаарай транспортын ашаа шэрэлгэнь ехэ болоо. Зүгөөр энэ хахад жэлэй түсэбтэ даалгабариһаа капитальна барилга, илангаяа гол фонднуудые ашаглалга, нэгэ бага гээгдэнэ. Центральна Комитет, правительство барилгын байдалые заһажа, энэ жэлэй хараалагдаһан барилгын хүдэлмэринүүдэй түсэбүүдые дүүргэхын тула хэмжээнүүдые абажа байна.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй (1965 он) һүүлээр хүдөө ажахы дэбжэлтын замда батаар оронхой. Үнгэрһэн жэлдэ саг агаарилай эрхэ байдалай тааруу бэшэ байгаашье һаань, колхоз болон совхозуудай үйлэдбэриин ба ажахын ажал ябуулгын дүнгүүд олон зүйлөөр, нэн түрүүн мал ажалай талаар, урдахи бүхы жэлнүүдэйхиһээ һайн байгаа. ЦК-гай мартын Пленум дээрэ партиин зохёоһон хүдөө ажахыдахи экономическа политикын гүнзэгы ехэ хүсэтэй байһаниие хүдөө ажахын 1965 оной дүнгүүд гэршэлнэ гэжэ сэгнэхэ бүхы эшэ баримта бидэндэ бии.

Хүдөө ажахын ажалшад энэшье жэлые ехэ оролдосотойгоор, һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр эхилээ. Энэ жэлэй түрүүшын хахадта мал ажалай продукциин саашанхи ургалта харагдана. Мал ажалай продуктнуудые худалдан абаха талаар хахад жэл соо хараалагдаһан гүрэнэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ.

Мүнөө ороной олон районуудта колхоз, совхозууд орооһо таряанай, овощой, жэмэсэй ургаса хуряажа эхилээ. Хойто Кавказда, Украинада, Молдавида һайн ургаса ургуулагдаа. Ураалда, Сибирьтэ, Казахстанда һайн эрхэ байдалда ургасын гараса гаража байна. Гэбэшье хүсэд дүүрэн сэгнэлтэ үгэхэнь үшөө эртэшье һаань, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажал болон эршэ хүсэнь тэдэнэй найдабари болон хүсэлыень харюулхаар ажал хэрэг ябажа байна.

Дотоодын ажал хэрэгэй хажуугаар партиин Центральна Комитет, правительство уласхоорондын байдалай асуудалнуудта ехэ анхаралаа хандуулдаг юм. Юрэнхы дээрээ уласхоорондын байдал гол түлэб Америкын империализмын ээрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгоор түгшүүрилтэй байһаар.

Эб найрамдалай хуби заяан тухай оролдожо байһан бүхы арадуудай, бүхы гүрэнүүдэй болон правительствануудай анхаралые Вьетнамда боложо байһан үйлэ хэрэгүүд татана. США-гай хүтэлбэрилхы бүлэг хүнүүдэй зүгһөө Вьетнамда дайн сэрэгые саашадань үргэдхэжэ байһан ябадал һанаа сэдьхэл зобоно.

Өөрынгөө империалис хараа шугам бэелүүлжэ, бута сохюулжа, ажал хэрэгэйнгээ бүтэхэгүйдэ галзуурһан Америкын ээрхэг түримхэйшүүл эдэ үдэрнүүдтэ Вьетнамай Демократическа Республикын эб найрамдалда дуратай арадта эсэргүү, шэнэ тон ехэ зэрлиг муухай ааша гаргаба: Ханой болон Хайфон шадарые зэрлиг муухайгаар бомбодоо.

Тиигэжэ США-гай правительство вьетнам арадта эсэргүү хэжэ байһан дайн сэрэгээ үргэдхэхэ гэмтэ муухай политикынгаа шэнэ шатада гаража байна гээшэ. США дэлхэйн жандарм шэнгеэр бэеэ харуулна гэжэ Америкын империализмын эдэ ябуулганууд үшөө дахин бүхы дэлхэйдэ харуулба.

Америкын империализмын хэһэн дээрмэшэ ёһоной шэнэ ябуулга дэлхэйн үнэн сэхэ бүхы хүнүүдэй зэбүүрхэлэй долгиие дэлгэрүүлбэ. Холбоото Штадуудай эгээн дүтын союзнигуудшье Америкын сэрэгэйхидэй хэһэн гэмтэ ябуулгаһаа зайсажа байна. США-гай нэрэ хүндэ мүнөө урданайхиһаа хэзээдэшье иимэ ехээр унаагүй юм.

Эсэсэй эсэстэ США-гай хүтэлбэрилхы бүлэг хүнүүд тэдэнэй политика ямар юумэндэ асархаб гэжэ сэхэ руунь бодомжолхо ёһотой. Тэдэнэр Вьетнамдахи бүтэсэгүй ябуулгануудайнгаа хойшолонгые сэгнэжэ үзэхэ ёһотой. Тэрэнь США-гай арадыешье шанга туршалгын үмэнэ табижа болохо юм. Иимэ политика ябуулжа байхадаа, хүнгэхэнөөр халтиржа бологдоно. Үрэ дүнгынь США-гай хүлеэһэнһээ тад ондоо байжа магадгүй.

Арадайнгаа хүсэл зоригые тодорхойлон, Советскэ правительство ДРВ-гэй шухалын шухала газарнуудые Америкын түримхэйшүүлэй зэрлиг муухайгаар бомбодоһонтой дашарамдуулан, үсэгэлдэр мэдүүлгэ хээ. Эрхэ сүлөөгөө хамгаалгадань, өөрынгөө газар дээрэһээ ээрхэг түримхэйшүүлые намнан гаргахадань туһалхын тула баатар Вьетнамда Советскэ Союз туһалаа, саашадаашье туһалха гэжэ бидэнэр мүнөөдэр үшөө дахин мэдүүлнэбди. Америкын империализмын һүүлшын гэмтэ ябуулгануудһаа бидэнэр шухала тобшолол хэнэбди. Манай туһаламжа улам бүри ехэ болохо. Советскэ Союз аха дүү вьетнам арадые ядарал зоболондо хэзээдэшье үлөөхэгүй! Вьетнам арадай үнэн зүб хэрэг илаха! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Советскэ Союзай уласхоорондын байдал бата бэхи, хэлбэришэгүйгөөр бэхижэнэ гэжэ бидэнэр таанарта мэдүүлхые хүсэнэбди. Энэ халаа гол юумэн гээшэ. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Манай гадаадын политика сэсэн, үнэн сэхэ, бүхы арадта ойлгосотой юм. Тэрэниие дэлхэйн гүрэнүүд болон арадуудай диилэнхи олонхинь амаршалдаг, дэмжэдэг байна.

Манай гүрэндэ сэхэ хабаатай, тиихэдэ манай һанамжаар, уласхоорондын шанга олон асуудалнуудые, илангаяа Европодохи аюулгүй байдалые хангаха хэрэгтэй холбоотой асуудалнуудые, амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ уласхоорондын байдалай һүүлшын үйлэ хэрэгүүдһээ Франциин Республикын президент генерал Шарль де Голль гэгшын манай орондо хани ёһоор айлшалжа дүүргэһые тэмдэглэхые би хүсэнэб.

Энэ айлшалалга болбол Советскэ Союз Франци хоёрой хоорондохи хани барисаа болон холбоо харилсаануудта шухала нэмэлтэ болоһон байна. Франциин президенттэй хэһэн манай хани ёһоной, үнэн сэхэ хөөрэлдөөнүүд политическэ хэлсээнүүд болон зүбшэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхэ тухай хоёр талын хэлсээн Европын политическэ байдалые юрэнхыдэнь һайжаруулха, Европын гүрэнүүдэй хоорондохи этигэл найдабари бэхижүүлгэдэ, бэе бэеэ ойлголсолгодо туһалха гэжэ бидэнэр хүлеэнэбди. Энэ халаа Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалхань дамжаггүй.

Европодо, мүн мүнөө түгшүүрилэй гуламтанууд байһан дэлхэйн бусад районуудта хабаатай уласхоорондын политикын хэдэ хэдэн томо асуудалнуудаар Советскэ правительствын, Франциин президентын ба Франциин правительствын хараа бодомжодо адли зүйлнүүд үсөөн бэшэ байба. Энээниие бидэнэр мүн лэ шухала дээрэ тоолонобди. Франциин тала Советскэ Союзтай саашадаа холбоо барисаагаа үргэдхэхөөр, Европын зүүн ба баруун зүгүүдэй хоорондохи харилсаануудые гуримшуулгада туһалхаар бэлэн байһан тухай хэлэгдээ. Энэ халаа манай бата бэхи хараа бодомжотой тааралдана.

Франциин Республикын президент Шарль де Голль гэгшэтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүд, мүн юрэнхы дээрээ Франтитай байгуулагдаһан манай харилсаануудые һайн ёһоор хүгжөөжэ байһан ушар бүхы совет арадай зүгһөө дэмжэгдэнэ гэжэ ханангяар тодорхойлхые хүсэнэб. Энээниие мүн Франциин арад дэмжэхэ бэзэ гэжэ бидэнэр һананабди.

Манай гадаадын политикын үг зорилго КПСС-эй XXIII съездээр эли тодорхойгоор хараалагданхай. Империализмын ээрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ дэлхэйн шуһата шэнэ дай һужэрөөлгэхэгүйн тула бүхы хүсөөрөө оролдохо хэрэгые өөрынгөө нангин уялга дээрэ бидэнэр тоолонобди.

Бүмбэрсэг дэлхэйн али нэгэн райондо сэрэгэй хара муухай ааша империалистнуудай гаргажа байһан эрхэ байдалда бэеэ хамгаалха талаар социалис оронуудай хани харилсаае бүри ехээр хүгжөөхэ, һайжаруулха хэрэгһээ шухала юумэн гэжэ байхагүй. Тэдэнэр ажал хэрэгтээ аха дүүнэр байһан харилсаагаа буу зэбсэгэй талааршье аха дүүнэр байха заншалаар нэмээхэ ёһотой. Дэлхэйн социалис хани барисаанай оронуудай нэгэдэл, тэдэнэй материальна болон сэрэгэй һүр хүсэн болбол империализмын хархис һэлгэнүүдэй бэелүүлхэ харгы замда гол хаалтань болодог гэжэ мүнөөнэй обществын хүгжэлтын гол түшэг тулгууринь болодог гэжэ манай ханинарһаа байха, мүн дайсаднайшье эрхим һайнаар мэдэдэг гээшэ.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Энэ жэл һургуули дүүргэгшэд халаа энээнэй урда тээ һургуули дүүргэгшэд шэнги Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы һүр хүсые бэхижүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ, эршэ хүсэеэ, халуун зүрхэнэйнгөө ошые үгэхэ, тиихэдэ хэрбээ хүндэ хүшэр туршалгын тудаа гээшэ һаань, тэдэнэр Эхэ оронойнгоо үмэнэхи өөрынгөө сэрэгэй нангин уялгые нэрэ хүндэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ бата бэхеэр найдажа байһанаа тодорхойлхыем зүбшөөгыт! **(Үни удаан альга ташалга).**

Һуралсалаа дүүргэһэнтэйтнай дашарамдуулан, үнэн зүрхэнһөө үшөө дахин амаршалжа, Эхэ оронойнгоо үмэнэ өөрынгөө нангин уялга дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ амжалта түйлахыетнай хүсэхыемни зүбшөөгыт!

Советскэ Союзай баатар Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой! **(Үни удаан, нэрьемэ альга ташалга).**

Совет Эхэ орон, Агууехэ совет арад мандаха болтогой! **(Үни удаан, нэрьемэ альга ташалга).**

Советскэ Союзай Коммунис парти — Ленинэй парти мандаха болтогой! **(Үни удаан, нэрьемэ альга ташалга).**

* * *

Баяр ёһололой һүүлээр уулзалгада хабаадагшад Георгиевскэ зал болон Грановита палатада ороо. Һайндэрэй столдо һуужа, уулзалга үргэлжэлүүлэгдээ. Сэрэгэй академи дүүргэгшэдые нүхэд Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, тэрэшэлэн маршал Р. Я. Малиновский амаршалжа, ехэ амжалтануудые түйлахыень тэдэндэ хүсөө.

(ТАСС).

СОВЕТ ОРОНОЙ АЖАЛШАД ВЬЕТНАМ АРАДТАЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭН ДЭМЖЭНЭ

ВЦСПС-эй мэдүүлгэ

Американскэ истребительнүүд-бомбардировщигуудай отрядууд США-гай правительствын захиралтаар июниин 29-нэй үдэр Ханой ба Хайфон хотонуудай оршон тойрониие—Вьетнамай Демократическа Республикын ехэ һуурин тосхонууд ба промышленна центрнүүдые бомбодоһон байна. Хоёр үдэрэй урда тээ США-гай агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй самолёдууд ДРВ-гэй олохон провинцинуудтахи уһанай хаалтанууд, дамбануудые бомбодоо һэн.

ДРВ-дэхи США-гай сэрэгшэдэй зэрлиг шэнэ аашанууд бүхы совет хүнүүдэй дунда ехэ зэбүүрхэл үүсхэнэ. Эдэ хорото муухай ябуулгануудайнгаа түлөө бүхы харюусалгые США-гай засаг баригша бүлэгүүд харюусаха байха.

ДРВ-дэ эсэргүү США-гай ээрхэг түримхэй ябуулгын улам үргэдхэгдэжэ байһые Советскэ Союзай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай үмэнэһөө ВЦСПС эрид буруушаана. Вьетнам тушаа 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые Америкын Холбоото Штадуудай сахихыень, ДРВ-гэй территори бомбодохоёо дары болихыень, американскэ сэрэгүүдые Урда Вьетнамһаа гаргахыень, өөһэдынгөө дотоодын асуудалнуудые гадаадынхидай хамааралгагүйгөөр вьетнам арадай өөһэдөө шиидхэхэ эрхэ байдал хангахыень эринэбди.

Американскэ империализмын ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн бодоһон, Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ, бэеэ даанги байдалай түлөө тэмсэгшэ вьетнам арадай тэмсэлые СССР-эй ажалшадай, профсоюзуудай бүрин дэмжэн талархажа байһан тухай, үнэн зүб тэмсэлдэнь бүрин түгэс моральна дэмжэлгэ, материальна туһаламжа саашадаашье үзүүлхээр бэлэн байһан тухайдань ВЦСПС дахинаа мэдүүлнэ.

Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай арадуудай, бүхы дэлхэйн ажалшадай зүгһөө бүрин дэмжэгдэжэ байгаа вьетнам арад ээрхэг түримхэйшүүлые илан дараха, бүхы вьетнам арад сүлөөтэ, амгалан тайбан байдалтай болохо гэжэ батаар этигэнэбди.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Кув де Мюрвилиин мэдүүлгэ

ПАРИЖ, июлиин 1. (ТАСС). Генерал де Голлиин Советскэ Союз ошоһон гол зорилгонуудай нэгэн табал, түгшүүрилтэй оршон байдалые һуларуулха ябадал болоно гэжэ Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Морис Кув де Мюрвиль Франциин гүрэнэй радио ба телевидениидэ интервью үгэхэдөө мэдүүлбэ. Һаяшагай Франциин баримталан бэелүүлжэ байһан, Европын асуудалнуудые шиидхэхэ түлхюур боломоор политикын бэелэл энэ хараа бодолһоо харагдана.

Хараа бодолнуудаа мэдэлсэхын тула, һонирходог асуудалнуудаараа хоёр правительствын саашадаа ходо зүбшэжэ байха гээд Советскэ правительстватай ойлголсообди, гэжэ Кув де Мюрвиль үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Энэ аяншалгын үедэ гол түлэб Европын асуудалнууд, түрүүшын ээлжээндэ Германида хабаатай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Хангагдаха ёһотой шэнэ оршон байдалда, тайлбарилан хэлэбэл, түгшүүрилэй һуларуулагдаһан оршон байдалда Европын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, шиидхэгдэжэ болохо гэһэн тобшолол французууд, ородууд хэбэ гэжэ Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр онсолон тэмдэглээ.

Франциин Республикын Президентые Советскэ Союзда тон хани халуунаар угтаһыень Кув де Мюрвиль онсолон тэмдэглэбэ.

Багдадта комендантын час тогтоогдоо

КАИР, июлиин 1. (ТАСС). Багдадта, оршон тойрондонь Гринвичэй сагаар 20 часһаа үглөөнэй 3 час болотор комендантын час тогтоогдобо. Энээн тухай Багдадай радио мэдээсэ гэжэ МЕН агентство дамжуулба.

Энэ жэлэй ноябрь соо Уругвайда бүгэдэ [...]тын һунгалта болохо.

Уругвайн профсоюзууд буржуазна программануудта эсэргүү һэглүүлэн, конституци хубилгаха тухай арад зоной проект бэлдэгдээ. 200 мянган хүнэй һайшаажа гар табяа һаань, энэ проектнь бүгэдэ [...]тын асуултада табигдаха байха. Мүнөө [..]0 мянган хүнэй гар табюулаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Уругвайн конституци тушаа арад зоной проектдэ гар табилга.

ТАСС-ай фотохроникэ.

Хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулна

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). США-гай гадаадын политика хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулагша галзуунуудай гарта оронхой байна гэжэ Ханойн ба Хайфон хотонуудай оршон тойрониие Холбоото Штадуудай авиациин бомбодоһон тушаа США-гай компартиин генеральна секретарь Гэс Холл мэдүүлбэ.

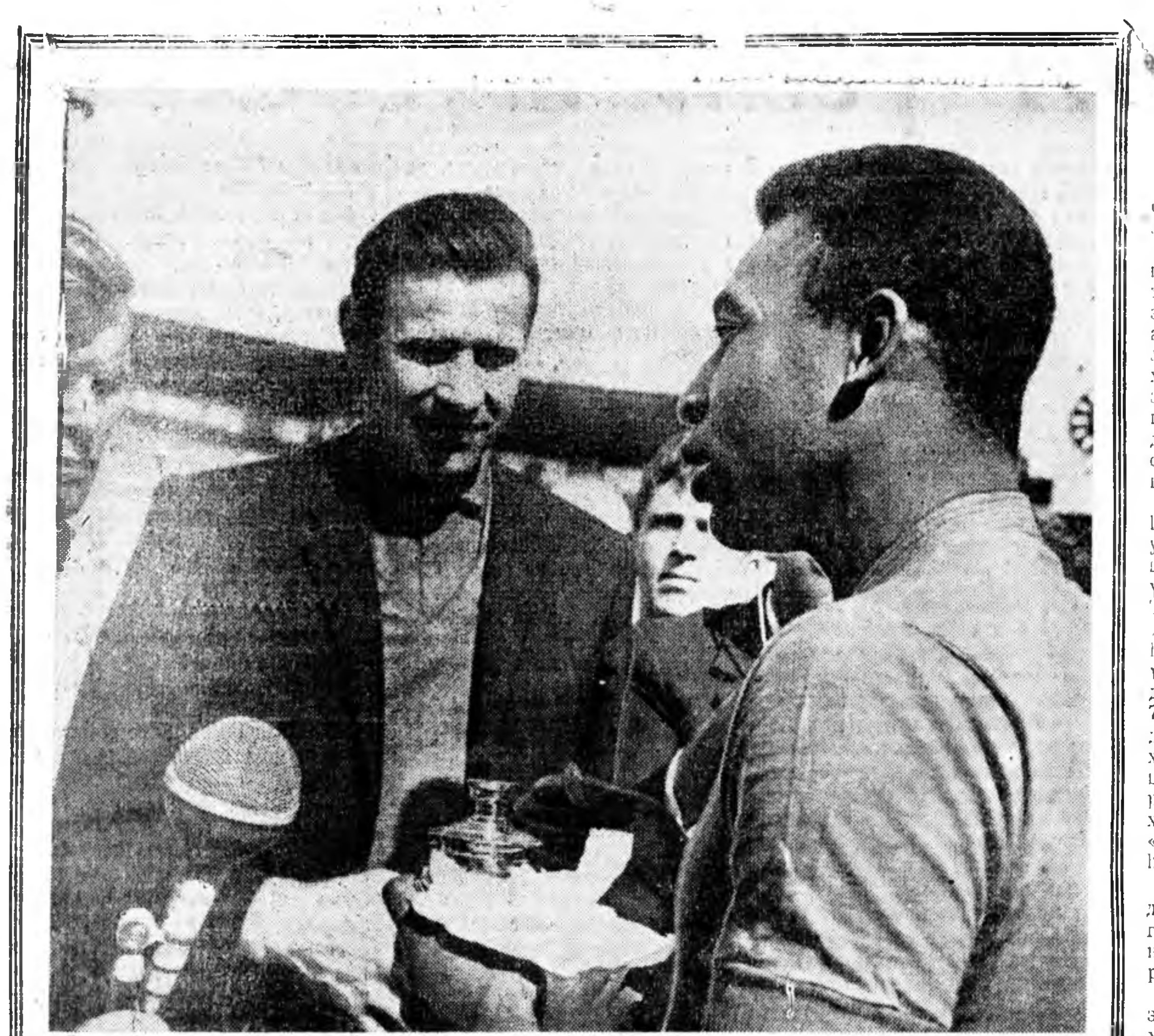
ЛОНДОН. (ТАСС). Великобританиин Коммунис парти Ханойн ба Хайфоной районуудые американскэ авиациин бомбодоһон ябадалые эрид буруушааба. Ээрхэг түримхэй шэнэ ябуулгануудта хабаадахагүйбди гэжэ мэдүүлһэн аад, Вьетнамда эсэргүү американскэ дайе буруушаахаяа арсадаг, тэрээндэ туһа хүргэжэ үргэлжэлһөөр байһан Англиин правительствын хараа бодол компартиин мэдүүлгэ дотор эрид шангаар шүүмжэлэгдэбэ.

Олохон лейбористнууд — парламентын гэшүүд Ханойн, Хайфоной районуудые бомбодоһондонь ехээр дураа гутан зэбүүрхээд, США-гай хэжэ байгаа ээрхэг түримхэй дайе дэмжэхэеэ дары болихо эрилтэ правительствын урда дахинаа табина.

ПАРИЖ. (ТАСС). Вьетнамда эсэргүү американскэ империалистнуудай ээрхэг түримхэй шэнэ ябуулганууд Франциин политическэ, ниитын хэдэ хэдэн эмхинүүдэй зүгһөө эрид буруушаагдаа. «Бэеэ дааһан гүрэниие зэрлиг муухайгаар бомбодоһон эдэ ябуулганууд Вьетнамдахи байдалые бүри түгшүүрилтэй болгожо, бүхы дэлхэй дээрэ үшөө ехэ аюул тохёолдуулба» — гээд Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. США-гай посольствын байшангай урда, Париждахи эгээн ехэ талмай — Найрамдалай талмай дээрэ июниин 30-най үдэшэ Вьетнамда амгалан байдал тогтоохын түлөө тэмсэлэй жагсаалда хабаадахыень Франциин эб найрамдалай тала баридаг бүхы хүнүүдые уряална.

Франциин Коммунис парти эб найрамдалай тала баригшадай энэ үүсхэлые ехэтэ һайшаан дэмжэжэ, сүлөөтэ, бэеэ даанги байдалаа хамгаалжа байгаа бүхэли арадые үгы хэхэ гэһэн американскэ империализмын хорото хархис эрмэлзэлгые шоо үзэжэ, шобто хараһан мэдүүлгэ тунхаглаа.

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерство Ханойн, Хайфоной районуудта американскэ авиациин добтолһон хорото муухай ябуулга тушаа буруушаал мэдүүлбэ. «Вьетнамай городуудай амгалан зониие США-гай лётчигуудай бомбодожо байһан ябадал гитлеровскэ фашизмын зэрлиг муухай ябуулгатай жэшэжэ боломоор хэрзэгы шэрүүн, ушаргүй бүдүүлиг сэрэгэй хорото ааша болоно» гэжэ мэдүүлгэ доторнь хэлэгдэнэ.

Эдсон Арантос Насименто гэгшын нэрэ обогые хүн зон багаар мэдэдэг. Тиихэдэ Пеле гэгшые футболдо дуратайшуул булта шахуу hайн мэдэдэг болонхой. Дээрэ дурсагдаhан хоёр нэрэмнай нэгэл хүндэ хабаатай. Өөрынь түрэлэн нютаг—Бразилиин хүнүүд Пеледэ аргагүй дуратай, ехээр хүндэлдэг болоhон. Сан-Паулу гэжэ нэгэ паркда тэрээндэ зорюулагдаhан бронзо памятник табиха гэhэн шиидхэбэри hаяхан баталан абтаа. Имэ ехэ этигэл найдабарида Пеле дэмы хүртөөгүй. Футболистнуудай наада шэнжэлэгшэд мүнөө 26-тай негртэл бэрхэ добтологшо дэлхэй дээрэ үгы гэжэ тоолодог. Ехэ футболдо залуу, шадамар бэрхэ спортсменүүдэй олошороошье hаань, Пеле хэдэн жэлэй туршада таhалгаряагүй эрхим футболист гүүлжэ ябана бшуу. Нээрээшье, Пеле шэнги шуран бэрхээр наададаг футболист мүнөө бүхы дэлхэй дээрэмнай үгы ха юм. Пеле техникэ hайнтай, добтолходоо шадамар бэрхэ, сугтаа наадажа ябаhан нүхэдэйнгөө hанаалдиhан юумые бэлэхэнээр таажа, ойлгожо абадаг ухаансар бэрхэ добтологшо юм. Тэрэ толгойгоороо наадахадаа, эрхимүүдэй нэгэн, тиимэшье үндэр (171 сантиметр) бэетэй бэшэшье hаа, hүрэхэ, харайхадаашье онсо шалгаржа, дээгүүр хиидэжэ ябаhан бүмбэгэ абаад лэ байдаг. Тэрэ абаhан бүмбэгэеэ үгэхэл гэhэн нүхэртөө дамжуулжа үрдидэг, шангааршье сохидог. Тиимэhээ наадан бүхэндэ командын ворота руу Пеле бүмбэгэ сохижо оруулангүй гарадаггүй заншалтай. Сэхыень хэлэхэдэ, Пеле гээшэмнай тархиhaa хүлдөө хүрэтэрөө футболист болоhон хүн юм.

1958 ондо Гетеборгдо болоhон дэлхэйн чемпионат дээрэ совет ороной футболистнууд Пеле гэгшые түрүүшынхеэ мэдэхэ, таниха болоhон. Тиихэдэл Пеле дэлхэй дээрэ мэдээжэ хүн болоо hэн.

Байгша оной шоль hарада Великобританиин стадионууд дээрэ футболоор дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө наадан эхилхэнь. Бүхы дэлхэйн хэдэн миллион хүн зон энэ үдэрые хүлеэhээр үнинэй. Эрхим футболистнуудай дунда арhан бүмбэгын эзэн болоhон Пеле гэгшые хаража, гоё hайхан наадаарнь омогорхохол байха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Дайсадай» хани халуун уулзалга. СССР-эй суглуулагдамал командын зэрэтарь Лев Яшин Бразилиин командатай Москвада нүхэрэй ёhоной уулзалгын үнгэрэгдэhэнэй hүүлээр Бразилиин суглуулагдамал командын эрхим добтологшо Пеледэ бэлэг барюулжа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ ТУХАЙ

«ҺУЛА ТАБИҺАН ҺУРАНУУД» ГҮ?

Манай буряад зоной дунда иимэ удхатай оньhон хурса аман үгэ хэр угhаа хойшо үгүүлэгдэдэг. Мүнөө үе сагташье удхаяа гээгээгүй хаш гэжэ hанагшаб. Нээрээшье, бага балшар наhандаа хүмүүжэл hайнаар абаhан үхибүүд тэрэ hургаалаараал дэбжэдэг, дамжадаг, хүнэй эрхим хүн болодог. Энээнийе арсахын яашье аргагүй. Теэд үнэндөө зарим ушарта юун болоноб? Айл бүхэн, түрэлхид бүхэн үри бэеэ хүмүүжэл hайнтай хүн болгохо, «гарынь ганзагада, хүлынь дүрөөдэ хүргэхэ» гэhэн зорилгоёо үшөөл бэелүүлжэ шаданагүй хаш. Бүгэдэндөө нэгэн адляар энэ харюусалгата хэрэгтэ совет гүрэнэй гражданин байhан уялгаяа дүүргэнэгүй гэжэ уридшалан ажаглахаар...

Үдэшын 11 час. Хахад hүни болохоёо байhан үе. Эртэ унтадаг хүн хэды дахин hүүжэеэ урилhан байха. «Город—остров» гэhэн гаршагтай «ПАЗ» түхэлэй автобус Свердловэй үйлсын эхин буудалда ерээд зогсошоно. Тэдэнийе хүлеэжэ байhан арбаад хүнүүд дособнь орожо, hуурингуудаа эзэлнэ. Хаанаhаашьеб, хоёр бишыхан хүбүүд шаг шууяа татаhаар урда үүдээр орожо, жолоошоной арадахи табсан түшөөд зогсоно. Ехэнь hайл hаа 7—8 наhатай, нүгөөдэнь хоёр-гурба наhаар дүү янзатай. Шэг шарайгаар зохидхон, хөөрхэн үхибүүдшье hаа, хубсаhа хунарынь нилээд шорой тооhон болонхой, нюурнуудынь зүдэрэнги, гарнуудынь даг хара, hаарн. Хоорондоо хөөрэлдэхэ гээшэнь. Ехэл яараhан хэбэртэй, «ябаха болоо гүбди» гэжэ байгаад, жолоошонhoo hураад hалана hанданагүй.

«Эхэ, эсэгэнь хойто үүдээр ороо юумэ ааб даа. Яагаа эдэнээ «болигты, дуугай байгты» гэдэггүй юм гэжэ зарим дүтүүр hуугаашад hанаhан янзатай, тэдэ үхибүүд тээшэ харад-харад гээд hууна.

— Маматнай иимэ олон морожено абажа эдюулээ гү?—гээд, нэгэ эхэнэр морожено удхажа эдидэг зомгооhон халбага шэгшэлүүр адха дүүрэн бариhан бага хүбүүнhээнь асууна.

— Үгы даа, хүнүүдэй хаяхадань суглуулааб, эршэгэнүүр хэжэ наадахамнай,— гэжэ харюусаба.

— Хайшаа яаранат, пана, маматнай хаанаб?

— Мамамнай гэртээ бэшэ юумэ аал даа. Бидэ 12 часта эдеэлhээр, гэртэhээ гараа hэмди. Үүдээ суургалаад, хүдэлмэридөө ошоо hэн.

— Эхэтнай хаана хүдэлдэг бэ?

— Виадугай саада тээ, больницада повар юм. Орой болотор бү зайгты. Ерэхэдэмни гэр шадараа үгы байгаа hааттнай, hүхөөр толгойетнай таhа сабшахаб гээ лэн. Тиигээд яаранабди,—гэжэ торохо тордихо юумэ бэшэ, харюусажал мэдэнэ.

— Хаана байдагбта?

— Гараж багта.

— Эсэгэтнай хаанаб?

— Папамнай үгы...

Хөөрхэйнүүд даа. Аяар үдэ байхада, газаа хаалгаhан эдэ хоёр хахад hүни болотор город соогуур үлэн хооhоор хахад сүүдхэ шахуу саг соо нигэжэ тэнэжэ ябаба ха юм. Түрэhэн үри бэеэ нигэжэ газаа хаяжархёод, хахад hүни болотор hанаа амар hуудаг ямар эхэ байдаг юумэ гээшэб! Сэдьхэл бодолдо багташагүй ушар. Автобус соо hууhан хүн бүхэншье «hэр-мэр» гэлдэжэ, гайхаха нэгэн гайхана, тэдэнийе хөөрүүлхэ дуратай зарим нэгэн энэ тэрэ юумэ hураад hаланагүй. Тэндэ hууhан милициин офицер баhал толгойгоо hэжэрэн гайхаhан, бусадые адли дэмжэhэн маяг оруулна. Тиигэбэшье «намhaa саагуур, наранhaa наагуур. Ябаал юумэ ааб даа, яахамниб» гэжэ бодоо юм гү. Энэ ушарта огто хабаадалсаагүй.

Хэнэйшье мэдэhээр үхибүүдэйнгээ багада тэдэнэр дура зоргоорнь hула табижархиhан, хойноhоонь хинаха, харууhалха, захадаха гэжэ ой ухаандаа оруулаагүй эхэ, эсэгэнэр хожомынь хүбүүдэйнгээ ямар нэгэн уршагта ябадал хээд байхадань уйлажа хайлажа гү, али үнгэрхэдөө, тэдэндэ баhуулжа, газаашалуулжа, хэтэрхэлээ сохюулжа, наншуулжа байдаг бэшэ аал? «Гэмынь урдаа, гэмшэлынь хойноо» гэдэг тон зүб лэ хэлэhэн үгэ байха.

Имэ захадуулдаггүй эжы, баабайн эрхэнүүд, хожомсо абаха танаггүй болоhон бэеэ hажааhан хулиганууд Урицкын нэрэмжэтэ үйлсэдэ хоёр-гурбан жэлэй саада тээ олон агша hэн. Боро хараан болоhонhoo хойшо энэ үйлсөөр ганса нэгээрээ ябахань аюултайхан болоо бэлэй. Гэрэйнгээ газаагуур хэдыгээрээ суглараад, архиин охёор элдэбээр аашалжа байхадань эхэ, эсэгэнэрынь, түрэл гаралнуудынь шэхэндээшье хабшадаггүй hэмнай. Һүүлэй үедэ энэдэхи хүдхэшүүл али болохоор үзэгдэхээ болёо. Тэндэ амгалан болоhон агша.

Гэбэшье баруугаарнь зэргэлээд байгааша Партизанска үйлсэдэ hаядаа аягүйхэн байдалтай болонхой. Байд байд гээд лэ энээн уруу милициин «улаан бүhэтэ» машина ерээд лэ байхаяа ядадаггүй. Хэдэн гэрэй нэгэ янзын хүбүүд суглараад, аманда орохысо дуугаралдаха, дуулалдаха. Хахад hүни болобошье, айлай сонхонууд доогуур hүүхирэлдэхэ, шашалдаха, юрэдөө таарамжагүй ушарнуудые үзүүлдэг болонхой.

Үхибүүдэйнгээ замаа табижа байхада, гэртэхиниинь гаража, «болиит, орой болоо, айл аймагууд унтажа байна» гэжэ тэдэнээ захадана гү? Огто үгы бэд даа. Шэхэ дүлии, нюдэ балай hуудаг. Иимэ дура зоргоороо ошодог ябадалай хойшолонгууд hэдэржэ байна хэбэртэй. Тээсгэн хүдэлмэришэн нэрэгэй болоhон В. хүбүүн нүхэртэеэ ямаршьегүй үйлсөөр ябаhан нэгэ хүнийе бяза, няза гүбижэрхёод, ехын бэрхээр гэм зэмэдэ дайрагдаагүй гараа хаш гэжэ хүршэнэрынь доохонуур хөөрэлдэдэг. Манай гэртэй зэргэлээд байдаг айлай баhа В. гэжэ нэрэтэй хүбүүн гэртэхинээрээ, айлшадаараа архидаад, hүүлээрнь эсэгэеэ гүбижэрхиhэн, ехэ хэрүүл хэлэн болоhон, үнгэрхэдөө хахад hүни болоhон хойно хоёр дахин милицийе урихa баатай бологдоhон гэхэ.

Теэд эдэ хүбүүд хадаа хуулиин наhа hая хүсэжэ ядажа ябаhан, сэхынь хэлэхэдэ, эхэ, эсэгынь эрхэнүүд, тэдэнэй «hула табиhан hурнууд, дэмы табиhан дээhэнүүд» шуу.

Энээндэ хэн зэмэтэйб? Имагтал эхэ, эсэгэнэрынь! Тугаарайхи хоёр жаахан долдогонуур, улаан хэлэтые урдаа оруулхаяа болижо ябаhан, үдэр, hүни байна гэжэ тэнэжэ ябаhан үхибүүдэйл гэртэхин зэмэтэй гэжэ хэлээ hаамни, буруушааха хүн олдохогүй бэзэ. Иимэ орой болотор зайжа ябаhан үхибүүдэй хажуугаар анхарангүй ехэ зоной гарадагыншье баhал буруу даа. Энэ ушар ниитын гурим сахидаг албатай, гүрэн түрын тусхайта нюурнуудта илангаяа хабаатай хэрэг. Тэдэнэр засаг түрөөр түлеөлэгдэhэн, бүрин эрхэтэ тушаалтад ха юм.

Захадууhагүйгөөр дура зоргоороо аашалдаг үхибүүдэй үни удаан (илангаяа үдэшэлэн) тэнэн зайха ушарнууд тон лэ муухан хойшолонтой үйлэ хэрэг гэжэ дахинаа дабтаха хүсэлэнтэйб. Энээнтэй тэмсэхэ гээшэ ниитын ехэ удха шанартай асуудал. Зүгөөр энэ асуудалые хооhон үгөөр бэшэ, харин бодото хүдэлмэреэр шиидхэхэ, энээн тушаа үргэн ехэ хөөрэлдөө үүсхэхээр шухала болоол хаш.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

Улаан-Үдэ город.

МЭДЭН ГЭҺЭНИИНЬ—БАГШАНЬ

Хөөрөөгөө үхибүүд энээгээр эхилбэ. Нэгэтэ бидэндэ багшамнай Лермонтовэй «Бородино» гэhэн шүлэгые сээжэлдэхэ гэжэ даалгаба ха. Сээжэлдэхыеньшье сээжэлдээбди. теэд тэрээхэн багта: «баатарнууд таанад бэшэлтэ»—гэhэн газартань манай классаархин ехэ торолдоhон, торсолдоhон шэнги болобод. Үни үнгэрhэн сагай юумэн гэжэ бултааран мэдээ юм аабзабди. Тиигэбэшье: баатарнууд таанад гээшэт, гэжэ багша тээшээ заан хэлэхэ дурам хүрэhэн байбаха. Уданшьегүй Дамба Зуранов энэ шүлэгөө уншахадаа, багша тээшээ хараад: «баатарнууд таанад лэ гээшэт» гэжэ хандаа hэн.

Багшамнай энээндэнь сэдьхэлээ ехэл ханаа бэлэй. Юугээшьеб даа, бодожо шэбшэжэ, ехэ удаан абяагүй hуугаа.

—Валентин Баданович, хүлисэгты, юугээ hанаабта,—гэхэдэмнай Валентин Баданович гэнтэ тархяа өөдэнь үргэн:

— Одер мүрэн дээрэхи уулзалгаяа hанаандаа оруулба хаб. Юун болооб?—гээд бидэнhээ асууба.

—Хөөрыт, хөөрыт даа,— гэжэ бидэ багшаяа гүйбабди.

Багшамнай хоолойгоо заhан:

— Та «Ёhото хүн тухай повесть» гэhэн гайхамшаг номые уншаhан, мүн тэрээгээр табигдаhан кино хараhан байгаа ёhотойт. Авторынь Борис Полевой hэмнай даа. Теэд танай багша Чимитов Валентин Баданович гэгшэ Борис Полевой болон бусадаар сугтаа Одер мүрэн дээрэхи түүхэтэ уулзалгада хабаадаhан юм даа. Минии хараhаар, энэ шэхээрээ дуулаhаар, мүноошье ой ухаандамни эли тодоор дуулдана: полковник Борсоев гэhэн үгэ тэндэ дуулаа бэлэйб. Манай хүбүүн шаб гэмэ даа. Шэг шарайгааршье, алишье талаараа адли тэгшэ Владимир Бузинаевич Борсоев американска дээдэ шатын орденоор шагнагдаа hэн, —гэhээр байтарнь, үхибүүд дабтажа саашань хөөрэхые багшаяа гүйнэ.

— Владимир Бузинаевич хара багаhаа хойшо бэеэ шэрүүн шанга байдалда hургажа шадаhан, hургуулида үшөө hуража ябахадаа, тэрэшни ямаршье орёо огсом тоо бодолгые өөрөөл шиидхэдэг, бодолог зантай hэн. Тэрээндэшни эсээб, ядааб, үглөө хэнэ, бүтээнэ бэзэб гэхэ юумэн үгы байгаа бшуу. Таанадай зариман ажал хэхээ залхуурхаhаа байтагай, үглөө бүри гимнастика хэхээ арсадаг ха юмта,—гээд, манай багша класс соогуураа тиимэ залхуушуудые бэдэрhэн шэнги хараашалжа оробо.

Магад тиимэ нэгые класс соогоо оложо болохо байгаа. Харин үнөөхи багтань Дамба Зуранов зүрхэлжэ:

— Валентин Баданович, та өөр тухайгаа маанадтаа хөөрыт,—гэжэ дуугаршаба.

— Ши хаанаhaa бэшэг абаа hэмши даа?—гээд, Валентин Баданович Дамбаhaa асууба.

— Брянскын хорин долоодохи hургуулиhaa.

— Юу бэшээ hэм?

— Бидэ хоёр жэлэй турша соо дайнда хабаадаhан нютагайнгаа хүнэй мүр мүшхэжэ, дайнай үедэ гараhан баатаршалгыень тодорхойлон тунхаглажа орохо гэhэн hэдэлгэтэйгээр бэшэгүүдые олон тээшэнь ябуулhан юмбди. Теэд тан тухайда огто мартажархинхай...—гэжэ байтараа Дамба үг-мaг гэжэрхибэ.

Валентин Баданович саашаа хараад байhанаа, гэнтэ эрьелдээд:

—Дамба сэхэ руунь хэлыш. Таанадни энэ нютагhaa ошоhон, теэд hөөргөө бусаагүй хүнүүд тухай hурагуудые бэдэрнэ хаямта. Манаймнай энэ сагта нэрэгүй нэхытэ гэhэндэл, нэрэ, обог алдаргүй баатар хүн гэжэ байдаггүйнь зүб hэмнай. Таанад нютагайнгаа зонуудай дайнай үедэ шэн баатаршалга гаргажа, иимэ hаруул hайхан байдалые хамгаалан үгэжэ шадаhан хойноо, тэдэндээ өөhэдөө мүнхын хүшөө табиха ёhотойт. Энэ ехэ дайнда ами наhaяа хайрлангүй, эрид шангаар тэмсэн унаhан нютагайхидайтнай нэрэ соло сэдьхэл зүрхэн, ухаан бодол соотнай мүнхэрүүлэгдэн сэсэглэхэ зэргэтэй гээшэ, —гэжэ багшань зүрхөө ханангяар hурагшанартаа хэлэбэ.

Үхибүүд үшөөшье hониниие хүлеэhэндэл абяагүйхэн hуунад.

—Тэрэ Одер мүрэн дээрэ хоер гүрэнэй—Америкын болон Совеэдэй ороной сэрэгшэд уулзаад хөөрэлдэжэ байхадаа, иигээд лэ дайн одосошье hалаба. дахяад хүнүүд, гүрэнүүд дайлалдахагүй, мүн дайлалдуулхагүйбди гэлсэжэ байгаад, дундаа баталhан зомди. Теэд энэ мүнөө Америкэ Вьетнамда ошожо, ямар муухай дай хэжэ байнаб даа? —гээд Валентин Баданович урмаа хухарhан шэнги болоно.

— Валентин Баданович, тан тухай тэрэ Брянскhaa ерэhэн түрүүшын бэшэг соо: Ч. үзэгтэйгөөр эхилhэн фамилитай, нэрэнь Валентин, буряад хүн hэн гэжэ байба. Һүүлдэ ерэгшэ бэшэг соо Чимитов Валентин гэжэ нэрэгэй, буряад угсаатан манай энээ руу шэн габьяатайгаар сэрэглэжэ гараhан юм. Теэд саашанхи ябадалынь огто мэдэнэгүйбди гэжэ бэшээтэй. Һая абагша бэшэг соомнай Чимитов Валентин Болдынович гэжэ хэлэгдэнэ.

— Лаб лэ тан тухай лэ,—гээд Дамба hэрмэлзэн дуугарба.

— Брянскдашни аймшагтай дайн болоhон юм даа. Би тиихэдэ залуу лейтенант ябааб. Взводгоёо үдэртөө гурба дахин добтолгодо ороходоо нэгэ үдэр гурба дахин шархатаhан хүм. Зүүн гарайнгаа тунтагад гэхэдэ дары уюулаад, дахяад добтолгодо оробоб. Баhа шархаташабаб. Бараг хэбэртэй. Нүгөө үдэрэйнь үүр хираан багта хүл руугаа дайсанай hомо абажа, хэбтэшэхэ баатай болобоб. Мэдээ ороходомни, толгой дээрэхэнэмни Брянскын Петров гэжэ хүбүүн: нүхэр командир хүлөө яб байсахана уяе—гэжэ дуугаржа байгаа бэлэй. Иигээд лэ дүүрээл даа. Һүүлдэ Одер хүрэтэр ябаа аабзаб даа, тиигэбэшье энэ Брянскын ой соохи шанга тулалдаае ой ухаанhaa орой гаргадаггүй хүм,—гээд багшань хүбүүдтээ хэлээд, столойнгоо саана hуушаба.

— Манай багша Валентин Баданович баатар хүн байгаа. Юундэ мүнөөшье болотор маанадтаа энээнээ хөөрэжэ үгөөгүй ябааб?! Иимэ баатар ха юм,—гэлдэhээр hурагшанар гэр гэртээ ошоо бэлэй.

С. АНГАБАЕВ.

«ДРУЖБА» ЛАГЕРЬТА

Анаа-Үртөө нютагай хойно, үзэсхэлэн hайхан нарhан тужын соорхойдо пионерэй «Дружба» лагерь хоёрдохи жэлээ тогтобо. Эндэ нэгэдэхи ээлжээндэ 150 hурагшад амархаяа сугларaa.

Лагериин оршон тойрондо ябахада сэсэгэй hайхан үнэрөөр анхилhан арюун сэбэр агаар, Анаа горхонhoo татаhан тунгалаг уhатай hубаг ханааб, тамарха сөөрэм, сэлмэг шанга наранай гэрэл — багашуулай амархада, бэеэ элүүржүүлхэдэ таарамжатай хамаг эрхэ байдал эндэ хуу бии юм.

Эндэ сугларhан түрэлхид эдэ бүхы зохид байдалые сэдьхэлээ ханан hайшаанад.

— Нээрээл амаралтын курортhoo өөрэгүй газар юм байна. Амаралтынгаа үдэрые иишэ ерэжэ үнгэргөө hаа болохо байна,—гэжэ хэлсэнэд.

Лагериин шэнэ сезониие нээлгэдэ зорюулhан баяр ёhолол пионернүүдэй жагсаалай хүхюун хурса дуун, хүгжэм горнын нэерэлэн доро суурятан тэмдэглэгдэбэ.

«Коммунис партиин хэрэгэй түлөө хэзээдэ бэлэн байгты, пионернүүд!» гэhэн алтан бэшэгтэй Улаан туг пионерэй дружинын дээрэ аалихан hэбшээндэ hэбигдэн, пионернүүдэй, түрэлхидэй сэдьхэлдэ баяр түрүүлэн, даллан налбана. Эдирхэн пионернүүдэй улаан тужа галстугууд баhал намилзанад.

Үндэр үргэдэ лагериин улаан туг үргэгдэбэ.

ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр В. Ц. Шойненов үгэ хэлэхэдээ, пионернүүдые лагериинь нээгдэhэнтэй дашарамдуулан халуунаар амаршалаад, бэлэг—библиотекэ лагерьта барюулба. Удаань аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо С. А. Кондаков пионернүүдые амаршалба.

Түрэлхидэй зүгhөө А. П. Борисов үгэ хэлэхэ зуураа, лагерьтаа hайнаар амаржа гэртээ бусаад, hургуулидаа hурахадаа «таба» гэhэн сэгнэлтэ абахыень юрөөгөө.

«Коммунис партиин хэрэгтэ бэлэн байгты» гэhэн уряагай харюуда «Хэзээдэшье бэлэн» гэhэн эбтэй харюу суурятаба.

Түрэлхидтөө зорюулhан hонирхолтой концерт пионернүүд харуулбад. Энэ лагерьта нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин олон үхибүүд амарха юм.

Ж. БАДМАЕВ.

АРТИСТНАР АЙЛШАЛБА

Гүрэнэй ород драмын театрай бүлэг артистнар Яруунын аймагаар ябаhанаа hаяхан бусаба. Тэдэнэр драматург В. Розовой «Затейник» гэжэ зүжэг түрүүшынхеэ эндэ табяа.

Аймагай ажалшад, Нарhатын, Яруунын совхозуудай хүдэлмэришэд, «Победа», «Дружба», «Коммунизм» колхозуудай гэшүүд артистнарай табиhан наадые hонирхон хаража, сэдьхэлээ ханан байсаа.

Илангаяа Буряадай АССР-эй габьяата артистка М. Н. Железнова, Коми АССР-эй габьяата артист С. А. Волгин гэгшэд харагшадта халуунаар угтагдажа, альга ташалгаар үдэшэгдэhэн байна.

И. ЕРЕМЕЕВ.

hонин ушар

70-аад жэлдэ хэбтэhэн лонхо

Урдань Троицкосавск гэжэ нэрэтэй купецүүдэй, наймаашадай хото байhан Хяагтада шулуугаар баригдаhан хуушан гэрнүүд, элдэб эд бараа хадагалжа байhан байрануул мүнөөшье олон. Тэдэнийе барилгашад заhабарилхадаа, задалхадаа, гэрэй хэрэгсэл, урданай мүнгэ гэхэ мэтэ зүйлнүүдые нэгэнтэ бэшэ олоhон байха. Барилгашад олоhон юумэнүүдээ городойнгоо музейдэ абаашажа үгэдэг заншалтай юм.

—Городой hуурин зоной асарhан hонирхолтой экспонадууд музейдэмнай олон байха,—гэжэ музейн хүдэлмэрилэгшэ Галина Александровна Обухова хөөрэнэ.

Мэнэ hаяхан музейдэ үшөө нэгэ hонирхолтой зүйл нэмэбэ. Ушарынь иимэ. Сергей Лазогой нэрэмжэтэ үйлсэдэхи хуушан нэгэ гэрые мүнөө эдеэ хоолой магазин эзэлнэ. Энэ гэртэ анхандаа купец хүнэй эд бараан хадагалагдадаг байгаа хэбэртэй. Газар руу гүнзгыгөөр малтагдаhан хирпиисэ ханатай подвалтай.

Тус подвал соо заhабариин хүдэлмэри хэгдэжэ байба. Сергей Коротаев гэжэ нэрэтэй хүдэлмэришэнэй түмэр хүрзэ гэнтэ юундэшьеб дайралдажа, ханхинаад абаба. Болгоохоожо харахадаа, лонхо обёоржорхибо. Теэд юрын лонхо бэшэ хэбэртэй. Үнэхөөрөөшье тэрэнь үндэрөөрөө хорин сантиметр болохо, нариншаг, бүхөөр шагталаатай шабар лонхо байшаба. Барилгашад тэрэнэй олдоhон газарые тойруулан болгоомжотойгоор малтажа үзэбэд. Удангүй Валентин Березовский лонхотой адлирхуу шабараар хэгдэhэн хүндага олобо

Һонирхоhон хүнүүдэй тэрэнэй шагталаае тайлахада, досоонь архи байгаа юм. Нэгэниинь архиин дээжые дуhаагаад, галдаад үзэбэ. Тиихэдэнь гал носошоо.

— Шабар шэлтэй архиие, уридшалан тухайлан, эгээл наагуур абахада, 70—80 жэл урда тээ газарта зорюута нюугаа ёhотой,—гэжэ нүхэр Обухова тайлбариднa,—хүндагатайнь хамта хадагалжархиhон эзэниинь тэрээн тухайгаа мартажархиhан байгаа гү, али ямар ондоо шалтагаанаар мүнөө болотор абаагүй,—гэжэ энеэбхилнэ.

К. ИЛЬИН.

«УЛААН-ҮДЭ» ГЭЖЭ ТУРИСТНАРАЙ БААЗА

Дээдэ - ОНГОСТОЙДО, ой модотой гоё hайхан газарта хоёр дабхар шэнэ байшан бодошоо. Энэ байшан ургамалай үнгөөр шэрдэгдэhэн дээрэhээ холоhоо харахада, тойроод байhан ногоон набша, ой модонhoo ехээр илгаруулхааршье бэшэ. Үргэн сонхо, үүдэнэйнь ехэ веранда, газаа талынь хана угалзатуулан хэгдэжэ шэрдэгдэhэн дээрэhээ тон гоё.

Энэ хадаа «Улаан-Үдэ» гэжэ туристнуудай бааза. Тус байшангые туризмын талаар Буряадай республиканска совет нээhэн байна. Арбаад хоногой урда тээ энэ бааза ой соо байгаа hэн. Туристнууд тэндэ майхан соо байрлаа. Мүнөө тэдэнэр 34 таhалгатай, 100 хүнэй бaгтаамжатай уужам hаруул байрада оруулагдаба.

Республикын үзэсхэлэн hайхан газарнуудаар аяншалагшад, городhoo гаража сэнгэгшэдэй эндэ ерэжэ байха, амархада таатай зохид. Таhалга бүхэниинь гурбан хүнэй байхаар. Тэндэ шэнэ мебель табяатай. Хүнүүдэй амарха таhалга, столово, библиотекэ, стационарна кино-түхеэрэлгэ, элдэб наадан, спортивна хэрэгсэлнүүд эндэнь бии.

— Баазадамнай үбгэн, залуугүй элдэб хүнүүд өөhэдынгөө амаралта үнгэргэхэ байна. Эндэ студентнэр, залуу хүдэлмэришэд, пенсионернүүд болон бусадые хараха байхат,—гээд туристнарай баазын директор нүхэр Д. П. Бабенко хөөрэнэ.

Туристнарай баазада ерэгшэд сагаа hонирхолтойгоор үнгэргэнэ. Улаан-Үдын предприятинуудаар ябажа, музейдэ орожо, Сэлэнгэ дээрэ гаража, Сурхайта нуур, Улаан-Бургаастай уула, Байгалай эрье ошожо аяншалга хэнэ. Ном уншажа, волейбол, шатар, даам наадаха, ойгоор ябажа сэнгэхэ арга бии. Эндэ амарагшад үдэшэндөө шэнэ кинофильм гү, телевизор харана.

«Улаан-Үдэ» гэжэ туристнарай бааза түхэреэн жэл соо нээлгэтэй байха. Сезон бүхэниинь 12 үдэрэй болзортой байхаар хараалагдана. Тиигэжэ энэ жэл соо тус баазада 2400 хүн амарха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Улаан-Үдэ» гэжэ туристнарай баазада.

О. БЕРЕЗКОВ.
Фотонь авторай.

НИНЫН ХАРААГҮЙ ҺАА...

Байгша оной июниин 22-то, hүниин нэгэ час багта залуушуулай үдэшын hургуулиин 10-дахи классай hурагша Нина Процук гэгшэ шалгалтадаа бэлэдхэжэ hууба ха. Тиихэ hамбаандаа хүршынгөө газаа галай улаабхиихые сонхоороо харажархиhан байна. Оло юумэ бодоншьегүй, гүймэр ха гэжэ тухайлаад, тэрэ дары ахаяа hэрюулбэ. Хоюулан гүйлдэжэ ошоод, галда уhа хаян унтаргаабад ха.

Павел Михайлович Вшивковэй hамган үдэшэлэн газаахи hарабша дороо эдеэгээ шанаад, галаа унтаргаангүй орожо эдеэлбэд. Тиигээд тэрэ айлайхи унташаhан байна. Залираагүй галынь hалхинда дэгжэн, hарабшын хашаа, хушалтада аhашоо. Тэрэ гал гэр болон банидань аhахаяа байтараа унтаргаагдаа. Энэ үедэ Вшивковтэн гэртээ hанаа амар нойр барижа хэбтээ. Хоёр үхибүүдынь банинга орой дээрэ унтажа байhан.

Хэрбээ хүршынхинэй хараагүй hаань, носоhон тэрэ гал бани болон гэртэнь аhажа, түбэг татаха байгаа.

Улаан-Үдын Сокол гэжэ тосхоной Советскэ гудамжада энэ түймэр болоо. Газаа түлигдэhэн галай аюул ехэ. Тэрээнhээ hэргылэгты.

Д. ДАШИЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Арми арад хоёрой агуу ехэ нэгэдэл» гэhэн гаршаг доро ТАСС-ай материал—сэрэгэй академинүүдые дүүргэгшэдтэй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ. КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол.

Хоёрдохи хуудаhанда: И. Пудниковай корреспонденци. В. Харахиновай зурагнуудууд.

Гурбадахи хуудаhанда: хилын саанаhaa мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: АПН-эй материалнууд. Ю. Коркиной корреспонденци.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

Европын хүн зоной наhан дунда зэргээр XVI зуун жэлдэ —21, XVIII зуун жэлдэ 26, XIX зуун жэлдэ 34 хүрэдэг байгаа.

Мүнөө СССР-эй хүн зоной наhые дунда зэргээр абахада, 70 хүрэнэ. Колониальна оронуудта 30—40, Урда-Африканска республикада ажаhуудаг Европын хүн зоной наhан дунда зэргээр 65 хүрэдэг байхадань, тэндэхи нютаг зонойнь наhан 37 хүрэнэ.

* * *

Бултанда мэдээжэ болоhон Азербайджанай колхозник Махмуд Эйвазов дүрбэн үеhөө бүридэhэн 152 хүнтэй бүлын эзэн юм. Һүүлшын үхибүүн тэрэнэй 103 наhатай байхада гараhан байна.

* * *

Людвиг II Венгерский гэгшэ 14 наhатайдаа hахал ургаhан, 15-тайдаа hамга абаад, 18-тайдаа буурал сагаан толгойтой болоо. 20 наhа хүрэхэдөө үтэлhэнэй шэнжэ ороод, наhа бараhан байна.

* * *

Кит загаhан 300—400, заан 100—120, сурхай 200—300, папугай шубуун 100—120, бүргэд 100, нашан харсага 150—170, хун шубуун 300, арсалан 40—50, морин, баабгай 30—60 наhа хүрэдэг байна.

* * *

Мексикын кипарис модон 10000 жэлдэ, Австралиин макроцимия модон 15000 жэлдэ ургадаг байна.

* * *

Угсаатанайнгаа вождь Махаммад Афзал гэгшэ 180 хүрөөд, Пакистанда hаяхан наhа бараа. Тэрэнэй эсэгэ 200 гаратайдаа ялhан юм.

* * *

США-да 1 миллион зоной 32-ынь, СССР-тэ 137-ниинь ута наhа наhална.

«Сельская молодежь» журналhaa абтаба.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1966 оной июлиин 3.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Н-03506 Зак. № 508